

keramiske noter 21/2005

11. årgang

»... det er jo en alvorlig sag at være barnlig når man er voksen«¹

Kunstneren, samfundet og produktionen – en collage af citater

ved *Teresa Nielsen*

Tænk at være født med et talent, der er så markant, at man for sin skabende lethed fra debut'en opnår at blive sidestillet med hæderkronede formgivere som Thorvald Bindsbøll, Kay Bojesen og Hans J. Wegner. Ursula Munch-Petersen er hverken i sine værker eller som person én, der for enhver pris skal have trukket opmærksomheden til sig. Af en indre nødvendighed bearbejder hun stille og stædigt de nære tings form og præsenterer sine helt egne bud for publikum. Hun er en 'tids-seismograf', et menneske, der har evner til på forkant at mærke, hvad folk vil komme til at synes om. I sine værker - og allermest markant er det bevist i Ursula-stellet - rammer hun behovet for noget nyt, samtidig med, at hun grundlæggende trækker på en lang tradition, noget klassisk og genkendeligt. Helt kort har hun formuleret det i 1995 i kataloget til Design-Biennalen på Kunstindustrimuseet:

*Efter meget larm savner man stilhed,
- er man meget alene, savner man selskab,
- efter meget individualisme savner man
kunsthåndværkere, der ikke laver det som folk vil
have, men det som folk ikke har opdaget, at de savner.*

Selv efter at have skabt et stel, der verden over er blevet tildelt rosede superlativer, er et markant træk ved Ursula Munch-Petersen hendes ydmyghed overfor sit eget virke. Den skyldes formentlig, at hendes målestok er - i kraft af interessen for arkæologien og ved at vide, at slægtled før hende også har givet værdige bud på tingenes form - en respekt for forgængernes store frembringelser. Hendes manglende interesse for at 'føre sig frem' afspejler sig eksempelvis i at den brede offentlighed end ikke ved, hvordan hun ser ud. Hun har ikke - som ved så mange andre berømte danske design-produkter - sørget for at få sit billede knyttet til værket. Til gengæld er hun med fajancestellet fra Royal Copenhagen på fornavn med køberen.

Enkelte citater kan vise, hvor afgørende denne ydmyghed præger hendes virke - som når hun i Alt for Damerne den 15. juli 1993 forklarer, at hun ikke har en stil og heller ikke vil have en: "Kunstnere skal arbejde med opgaver i stedet for at udtrykke sig selv. For hvad skal andre mennesker med min indre stemme?" Det kan vist næppe siges kortere end hun formulerede det i 1984 i kataloget til "De Danske" i Kulturhuset i Stockholm: "Kun når man glemmer sig selv, er man helt sig selv."

Kunstneren og samfundet

Ud over de færdige keramiske værker er der mange andre sider af Ursula Munch-Petersens virke. For ved siden af - eller netop i kraft af arbejdet med keramikken - får hun, særligt i faserne med de manuelle opgaver, tid til at overveje sit fags- og verdenens situation. Resultaterne bliver rationelle værker, der opfylder behov ... og dertil en lang række tekster, som både de, der arbejder med ler, men også andre samfundsengagerede borgere kan have glæde af at læse. Som en af hendes bekendte helt tilbage fra 1960'erne, maleren Poul Gernes, har hun både et klart budskab og et behov for at udmønte det. Hendes tekster handler om et bredt socialt engagement til fremme for kvalitet i hverdagen. Karakteristisk er hendes evne til at se tingene fra en uventet vinkel.

I interviewet i Alt for Damerne den 15. juli 1993 fortalte hun om et urtepotte-projekt, hvor honoreringen kun lige dækkede fremstillings-udgifterne, hvorefter hun retorisk spørger: "Hvorfor vil man ikke *tabe* penge på at arbejde, når man gerne vil *betale* for at holde ferie?" En beslægtet problematik går igen, da hun i forbindelse med et udstillingsforløb har svært ved at forlige sig med både at modtage fremstillingsstøtte fra Statens Kunstfond og derefter på udstillingen at sælge værker til samme institution.

¹ Sætningen er taget fra Ursula Munch-Petersens tale ved tildelingen af Håndværkerrådets Årspris 1986. Hun ville understrege, at Skolen for Brugskunst burde bestræbe sig på at holde fast i 'legen' - børns måde at lege på er vigtig.

Der er stof nok til en hel bog, der med afsæt i Ursula Munch-Petersen som pædagog og skribent, kunne søge at indkreds hendes generations dilemma i klemme mellem håndværkets kvaliteter contra industriens og forbrugernes ønsker om billige produkter ... et mærkeligt dilemma at være sat i en tid, hvor der er sket en enorm stigning i den enkeltes økonomiske velfærd, og hvor der skulle være råd til at stille store krav til formgiveren og producenten - moralsk såvel som etisk. Disse yderpoler forholdt hun sig til i et interview i Politiken, 17. juni 1982. Det handlede om alle de strengt taget unødvendige ting, der produceres. I stedet for at beklage dem, spurgte hun retorisk: "Er det mere gavnligt eller mere tilfredsstillende, at sætte sig i en situation, hvor man SKAL producere så og så mange kunstværker om dagen for at kunne klare sine udgifter, end at gå delvis på understøttelse eller arbejde med andre ting, når det kniber, for så til gengæld at få mulighed for, at lave ting, som har en chance for at blive efter ens ønske. ... Dette at ville klare sig selv på samfundets præmisser er i sig selv en ukunstnerisk holdning. En del af arbejdet består i IKKE at ville indordne sig, for at kunne bruge sine ideer."

Kunstneren og industrien

Viggo Sten Møller, der var leder af Skolen for Brugskunst (i dag Danmarks Designskole), da Ursula Munch-Petersen gik der, skrev en gang til hende, at guld- og sølvsmede burde vaske op i et år "for derigennem at lære, hvor uendeligt forskelligt, det kunne være, at tørre selv en ske af." Grundlæggende handler det om at skabe ting, der optimalt løser et behov – men samtidig aldrig at glemme den fuldendte form og brug af gode materialer og stofligheder til de redskaber, der skal være til daglig glæde.

Ursula Munch-Petersen er ikke uddannet som industriel designer. Men ved en kombination af grundige overvejelser og personlig intuition - baseret på egne erfaringer i stil med den her nævnte opvask - udfører hun designløsninger tilsat en indgående viden om håndværkets muligheder. Uden behovsanalyser og andet skrivebordsværktøj er hendes intuition klar. Midt på sommeren 1989, to år inden præsentationen af Ursula-stellet, skrev hun til Royal Copenhagens direktør, Leonhard Schrøder: "Jeg tror, at man i en international verden ønsker ting, som udtrykker, hvor de er lavet, sådan forstået, at hvis jeg rejser i et fjernt land, så kigger jeg efter typiske ting fra den fremmede kultur. Typisk dansk er en blanding af sund fornuft, håndværksglæde og formglæde. Det var, hvad skandinavisk kunsthåndværk blev verdenskendt for i 30-50'erne, og det er, hvad jeg bestræber mig på at leve op til: at lave et tidssvarende nordisk service."

Hun arbejder sig ind på en opgave ved at se på de givne 'ingredienser' og behov. Det tydeligste

eksempel er smørkrukken, hvor hun med afsæt i smørpakkens form og behovet for kølig opbevaring vælger at forme leret om en gipskerne svarende til smørpakkens størrelse. Modsat den typiske, strømlinede designvare vælger hun på ydersiden - hvor der ikke er de samme hygiejnehensyn som på indersiden, der er glatglaseret - at efterlade spor af håndens arbejde, så stentøjsbeholderen er behagelig at gribe om.

Sine egne erfaringer, om forskellen på skrivebordsdesign og form skabt gennem et indgående materialekendskab, har hun nedfældet i en artikel. Det handler om modsætningen mellem øjet - der ser i samspil med de arbejdende hænder, der retter til - contra tegningerne til ting, der skal udføres af andre, og hvor efterfølgende justeringer medfører tunge arbejds gange og dermed store lønudgifter: "Med den håndværksmæssige tilgang, kan man *føle* sig frem og ændre på detaljer masser af gange. ... Som tidens trend er, produceres tingene det billigste sted i udlandet og man sender langt hellere tegninger end modeller af sted. Det drejer sig mere om en ordre end et samarbejde. Man får tingene lavet efter tegningen, men nærkontakten med modellørerne er der ikke - der hvor man ser på formen sammen og bliver enige om måden." Klog af skade konstaterede hun i en artikel til Scandinavian Journal of Design History 2002: "Faktorer som sætning, svind med mere kan give problemer, når man skal kommunikere med virksomheder i udlandet." Materiale-mæssigt må hun også konstatere, at der er stor forskel på topmoderne industri anlæg, der kan brænde tingene op og ned på fire timer i modsætning til den gamle brænding på Den kongelige Porcelainsfabrik, der tog omkring 30 timer. Spillet i den glaserede flade og stofligheden bliver noget helt andet.

Samspillet med de specialiserede håndværkere, sætter hun stor pris på. Én har øje for gips, en anden for glasur og så fremdeles. Helt tilbage fra tiden på Bing & Grøndahl har hun søgt det berigende samarbejde. Det blev i første omgang til samspil om udstillinger. Siden opsøgte hun - i urtepotte-formgivningen, arbejdet med Lærkestellet og forberedelserne til udstillingen Køkkenting - muligheden for at diskutere en fælles formgivning. Hun håbede på at nå endnu mere. I forlængelse af køkkenting-udstillingen skrev hun sidst i maj 1998 til fabriksledelsen: "Man kunne forestille sig en fortsættelse af projektet med en leder, som havde ét punkt på programmet - nemlig at produktudvikle nye brugsting, som skulle være et flagskib for Royal Copenhagen - at man i forlængelse af *Ursula* og *Ole* kunne fremvise avancerede nyheder, sådan at Royal Copenhagen var *stedet* for dette. ... Der er flere tegn på, at tanken om en mere fast ordnet forsknings-afdeling med en leder og en kunstnerisk konsulent kunne være en god idé. Dette skulle ikke først og fremmest være for at *hjælpe* os designere,

langt vigtigere for at give Royal Copenhagen et kunstnerisk kvalitetsimage.”

Det hun søger er et engagement i forhold til at nå optimale løsninger gennem en velovervejede produktionsgang. Opgaverne skal fra starten stilles klart. Et bredt sammensat team med kendskab til faciliteter skal gives ansvaret for at skabe former, der udnytter materialets muligheder og i produktion passer til de toptunede maskinhaller samtidig med at formene bør gøres lønsomme ved at kræve et minimum af det dyre håndarbejde.

Lad en idealist få det sidste ord med et opråb, der kunne læses i Scandinavian Journal of Design History 2002. Det er på tide, at flest mulige tager budskabet alvorligt, hvis ikke Dansk Design skal dø ud: »Kunstindustri og selv kunsthåndværk produktudvikles og produceres nu det billigste sted i verden, selv om vi i Skandinavien har haft tradition for at dyrke og forfine hverdagstingene. Nu afleverer vi dette fine arbejde til udlandet, som blot skal reproducere vores design så billigt som muligt. De skal ikke prøve at tilføje produktionen noget ekstra. Imens bliver vore faglærte arbejdere i stedet sat til at pakke kasser ud og fordele til lagre og butikker - alt imens vores faglige kompetencer og kultur stille og roligt forsvinder ... jeg tror, at fremtidens mennesker vil komme til at savne begreber som intimitet, autenticitet, fordybelse, nærvær og historisk forståelse. Vi er som vi er, fordi der har været nogen før os.”

Teresa Nielsen er museumsinspektør ved og daglig leder af Vejen Kunstmuseum samt forfatter til bogen "Ursula" om Ursula Munch-Petersen og hendes keramik, som udkom i 2004 og som er anmeldt andetsteds i dette nummer af "keramiske noter".

Artiklen er oprindeligt skrevet til den leporello, der blev trykt af Tuborgfonden i anledning af, at Ursula Munch-Petersen blev tildelt Georg Jensen Prisen. Den festlige begivenhed fandt sted på Kunstindustrimuseet den 31. august 2004.

Nyt fra Dansk Keramikmuseum

Erik Veistrups keramiksamling

Danmarks Keramikmuseum har takket være en stor bevilling fra Bikubenfonden erhvervet den væsentligste del af Erik Veistrups samling af keramik, som for første gang vil blive vist i sin helhed på Grimmerhus sommeren 2005.

Nyt fra Kunstindustrimuseet

Kunstindustrimuseet har en glædelig nyhed til alle dets brugere, især til dem, der har haft svært ved at bruge biblioteket, efter at der sidste år indførtes lørdagslukning, idet såvel museum som bibliotek nu har åbent hver onsdag til kl 18.00, hvilket især vil være en stor hjælp for alle os, der er på arbejde inden for den normale [korte] åbningstid. Samtidigt hermed vil det nu også være muligt at aflægge museet et besøg på hjemvejen, så man ikke behøver at tage ekstra ind i byen lørdag eller søndag.

Hjorth, Ipsen og Kähler

fra pottemagerværksted til terracotta-fabrik

Den voksende interesse for ældre dansk keramik, som følger af den stigende fokusering på moderne dansk keramik har foranlediget Bornholms Museum, Museet for Varde By og Omegn og Næstved Museum til at indlede et projektsamarbejde til belysning af de tre gamle hæderkronede keramikfabrikker, L. Hjorth, P. Ipsens Enke og Herm. A. Kähler, som forvaltes af disse museer.

De tre museer har sammen skitseret et forløb, omfattende fire fælles udstillingsprojekter, der tilsammen fortæller historien om, hvordan denne væsentlige side af dansk keramik fra midten af 1800-tallet har udviklet sig fra traditionelle pottemagerværksteder til halvt og helt industrialiserede virksomheder. To af værkstederne er i dag henholdsvis lukket og videreført som museumsværksted, medens det tredje drives som en kombination af fabrik og studiohytte.

Gennem arkivalske studier afdækker de tre museers medarbejdere historien, som fortælles ved hjælp af den bevarede keramik og tilhørende arkivmateriale i de fælles udstillinger, der i tur vises på de tre museer.

Den indledende udstilling, som starter på museet i Varde, handler om, hvordan de tre fabrikker begyndte som pottemagerværksteder i henholdsvis Rønne 1859, København 1843 og Næstved 1839, og hvorledes de udviklede sig til fuldt færdige fabrikker op gennem årtierne til hen mod 1890. Der vil blive lagt vægt på, hvilke varer man producerede, for derved at afspejle de samfundsmæssige og kunstneriske strømninger i keramikken, som kan udledes af museernes samlinger og bevaret katalogmateriale.

Farve og glasur

af Erik Linnet

Et sted ligger landet Keramistan, og det har en interessant regering, som vi vil studere nærmere. Regeringen består først fremmest af en *skør præsident*, men uden ham var der ingen regering. Denne regering består endvidere af en række *farverige ministre*. Det er kreative personer, som er fulde af initiativ, når det drejer sig om at lave love. Regeringen har tillige en lang række *farveløse departementschefer*, der ikke tager initiativ, men som sidder parat med kritiske øjne og vurderer de lovforslag, som ministrene giver dem. Længere nede i hierarkiet sidder *de blege jurister*, som skal formulere lovene.

En dag siger præsidenten, Silicumsen: Vi skal holde beskæftigelsen i gang, så vi må straks have lavet nogle love. Straks dagen efter kommer kunstminister Nikkelsen og kræver: ”Nu skal alle bøger på bibliotekerne være mindst 5 cm tykke og spinatgrønne. Departementschef Aluminsen siger: ”Javel hr. minister”, men det skal man ikke stole på, for han er en snusfornuftig person. Han kigger på lovforslaget og ændrer det til, at bøgerne skal være mørkebrune, for det er en mere praktisk farve. Nu skal loven skrives på kontoret hos den forsigtige og blege jurist hr. Tinhvid, som tænker: ”Er det nu ikke lige lovlig stærkt, det vil være mere dækkende, hvis vi skriver, at bøgerne helst skal være brunlige”.

Og sådan gik det til. Resultatet af det oprindelige lovforslag er ikke til at genkende. Det var altså ikke ministeren, der kom til at bestemme farven, det var embedsmændene. På den anden side; uden ministerens initiativ var der ikke fremkommet nogen lov om farven.

I universet og her på jorden findes der cirka 88 stabile grundstoffer, hvoraf alting består. Grundstofferne er rene stoffer med ens atomer og kan derfor ikke fremstilles ved at blande andre stoffer sammen. Det var derfor, at det ikke lykkedes for datidens alkymister at ”fremstille” guld ud fra andre metaller, fordi guld er et grundstof. Grundstofferne har derfor, lige som mennesker og politikere, deres egen ”personlighed”.

Præsidenten, hvad er hans rolle? Jo, han repræsenterer grundstoffet *silicium*, som findes i bl.a. kvarts (sand, som *siliciumoxid*) og overalt i naturens mineraler. En glasur skal altid indeholde en kvartsholdig forbindelse, fordi kvartsen er selve glasdanneren i både glasurer og glas. Uden kvarts eksisterede keramik eller glas ikke, så den skøre præsident er repræsenteret i enhver klassisk forsamling af glas, glasurer og emalje.

Jern, cobolt, kobber, krom, mangan og nikkel er nogle af de metalliske grundstoffer, som i form af oxider giver farven i glas og keramiske glasurer. Disse metaloxider svarer til ”*ministrene*”.

Aluminium, calcium, barium, bly, bor, fosfor, kalium, lithium, magnesium, natrium, vismut m.fl. (også som oxider) er grundstoffer, som ikke selv kan give farve. De svarer til ”*departementscheferne*”, og det er dem, der bestemmer hvilken farve, vi ender med at få i en glasur.

Tilsættes yderligere *tin, titan, zirkon eller zink*, vil det ofte virke som en hvid farve, der iblandes. Glasurerne bliver derfor lysere, blegere og mere dækkende. Det var dem, der svarede til ”*de blege jurister*”.

- Tager vi som eksempel *jern* (arbejdsminister), i form af *jernoxid*, så farver det oftest glasurerne brune. Men nu kan de forskellige departementschefer komme og blande sig:
- Er der meget *calcium* og *magnesium* (dolomit) i glasuren, så bliver farven ændret til grøn. Er der derimod meget *bor* og *natrium* (boraks) bliver jernfarven vinrød, med *zink* og *barium* gul og med bl.a. *fosfor* kan der opstå blå farver.

Det giver således forskellige farver, alt efter hvilke ”*departementschefer*”, der indblandes.

På denne måde kan vi opleve, at hvert grundstof har en karakteristisk ”personlighed”. Med sine særlige evner har det sin egen rolle i glasurens hierarki. Man må dog bemærke, at det billede af rollefordelingen, som jeg her har givet, er en generalisering, idet nogle af grundstofferne, ligesom politikerne, kan have dobbeltroller og skjulte dagsordener. Virkeligheden er derfor fuld af overraskelser, derfor vil vi altid opleve det som spændende at arbejde med glasurer. Således:

- En grøn kromglasur bliver ikke lysegrøn med hvidt tinoxid men derimod lyserød.
- Med titanoxid bliver en brun jernglasur gul.
- Den røde okseblodsglasur får sin farve fra kobber, mens den selvsamme glasur under andre omstændigheder (brændingen) kan give grønne eller turkisblå glasurer.
- Den dybe ultramarinblå farve fås fra cobolt, som i sjældne tilfælde kan blive lyserød eller grøn.
- Vores tidligere omtalte ”Nikkel” er en uberegnelig størrelse, der kan antage næsten alle farver, alt efter ”hvem”, det er i selskab med - det kan virke allergefremkaldende hos mange mennesker.

En farvet glasur skal som nævnt indeholde et eller flere af grundstofferne *jern, cobolt, kobber, krom, mangan, nikkel, vanadin, selen, uran, neodym* m.fl. som oxider, men det er langt fra nok.

Skal vi have en glasur, der fungerer fornuftigt, skal der mere til, så også her er det vores såkaldte ”departementschefer”, der styrer glasurens fysiske og kemiske egenskaber;

- Glasuren er nødt til at smelte ud ved en rimelig lav ovntemperatur, derfor skal der *natrium* og *kalium* til, som kan fås fra feldspat. Skal det smelte rigtig lavt, kan der bruges *bor* (*borsyre*) eller *bly* (fra alkali-bor-bly-fritter).
- Skal glasuren være robust over for vand og sure ting, skal der bl.a. være en vis mængde *aluminium* (f.eks. fra kaolin) og *calcium* (f.eks. som kridt) med i glasuren.
- Skal glasuren være mat, skal der meget *aluminium, calcium, magnesium, barium* eller andre stoffer til.
- Skal glasuren have store synlige krystaller, skal der være et højt indhold af *zinkoxid*.
- Hvis man ønsker pastelagtige farver og glasurer, som dækker godt, tilsættes f.eks. *tinoxid, titanoxid, zirkonoxid eller zinkoxid*, som giver hvide pigmenter i glasuren eller glasset.

De farveløse grundstoffer styrer således meget mere end blot farveudviklingen.

En *dekoration* på en keramisk genstand kan være *placeret under* glasuren. Den betegnes derfor som en ”*underglasur dekoration*”, som kendes fra det musselmalede stel.

Her ligger dekorationen godt beskyttet mod ridser og slid fra bestikket og beskyttet mod syreangreb fra citronskiver. Ulempen er, at dekorationen kan blive lidt uskarp, samt at kraftige røde og orange farver kan være vanskelige at få frem, fordi dekorationen er med i den afsluttende glasurbrænding ved høj temperatur, og det kan røde farver ikke lide.

Ved en ”*overglasur dekoration*” tager man en ”færdig” hvid tallerken og maler *ovenpå* glasuren. Derpå bliver farverne ved en lav temperatur brændt fast i glasurens overflade. Dette kendes fra Flora Danica-stellet, hvor blomsterne står skarpt i alle mulige klare farver. Imidlertid vil kraftig brug af knive med bølgeskær kunne skade dekorationen. Stærke opvaskemaskinemidler eller udsættelse for syre vil kunne blege farverne på længere sigt.

Guld, f.eks. som guldkanter, det være sig glansguld eller polérguld, er altid påført i overglasur.

Inglasur er som overglasur, blot er farven brændt ved så høj en temperatur, at den er sunket ned i glasuren. Egenskaberne er en mellemting mellem de førnævnte.

Dekorationen kan *udføres* på mange forskellige måder:

- Musselmalet fra Royal Copenhagen er således *håndmalet med pensel* og med en vandbaseret coboltholdig farve, mens Flora Danica tidligere var håndmalet med oliebase-rede farver, som nu af miljømæssige hensyn er erstattet af vandbase-rede malemedier. Malemedierne forsvinder i ovnen og farven smelter sammen med glasuren.
- En billig, industriel og meget anvendt metode er dekoration med *transfers, overføringsbilleder* med keramiske farver, som påsættes og fastbrændes. Disse billeder kan fremstilles ad fotografisk vej.
- Andre metoder er *silketryk* og *ståltryk*, hvor man fra henholdsvis en nylonskærm og fra en graveret og forkromet kobberplade via papir overfører motivet til den keramiske genstand.
- Ved *sgraffito* påføres først glasuren, (sædvanligvis ved dypning eller påsprøjtning), hvorefter selve dekorationen fremkommer ved, at glasuren bortskræbes i et eller andet mønster før brænding.
- *Sprøjte-optage teknik* anvendes til f.eks. juleplatter, hvor et lag farve påsprøjtes, hvorpå man med en stiv pensel eller et vaskeskind aftørre farven på de forhøjede flader i plattens relief, hvorved motivet fremstår i hvidt og farvet.
- Håndsprøjtning med farver eller farvede glasurer gennem *skabeloner (chabloner)* anvendtes i sin tid til dekoration af de mange dekorerede stel på den nu nedlagte ”Fajancefabrikken Alumina”.
- *Afdækning med voks, påhældning, overhældning, delvis dypning, pådupning, pudring, stempling, påstækning, filering og kohornsmaleri* er eksempler på andre metoder, der kan anvendes, og her sætter kun fantasien grænserne.

Kemien og teknikken er de nødvendige værktøjer til at frembringe det ønskede kunstneriske udtryk af en overflade, som jo ikke blot er baseret på farven men også på ”*stofligheden*”, således:

- En mat glasur kan være mat og tør som kridt, men kan også være silkemat.
- En blank glasur kan være glasagtig blank eller have et glinsende skær.

- Glasuren kan være dækkende som plastmaling eller virke som jade, hvor man fornemmer en vis dybde i genstanden.
- Glasuren kan være klar og transparent som glas.
- Krystaller, glasurløb, kratere, bobler, fnug og grus kan der være i glasuren.

Overfladen kan også fremstå metalagtig, lustreagtig, perlemorsagtig, plettet, fedtet, støvet, dugget, silkeagtig eller rustik, for at nævne nogle eksempler på de stofligheder, som en kunstnerisk keramisk genstand kan besidde og som i sit udtryk er uløseligt forbundet med farven og formen.

Indvielse af det nye Royal Copenhagen *af Erik Linnet*

Den 17. september 2004 holdt Royal Copenhagens porcelænsdivision, tidligere Den Kongelige Porcelænsfabrik og Bing og Grøndahl, indvielse af deres nye fabrik på Smedeland 17 i Glostrup.

Fra indland og udland var der inviteret ca. 300 gæster til kl. 10.30 i det store telt, der var rejst i dagens anledning.

Kl. 11.00 præcis ankom Hendes Majestæt Dronning Margrethe og indvielsen startede med taler af daværende koncerndirektør Flemming Lindeløv og adm. direktør Peter Lund samt museumsdirektør Bodil Busk Laursen fra Kunstindustrimuseet.

Underholdningen startede musikalsk med Michala Petri på fløjte, akkompagneret på guitar. Derpå var der optræden af 5 balletdansere med musselmaledede skørter forestillende henholdsvis en kop og fire tallerkener, der dansede til klassisk musik, som brat skiftede over til rockrytmer samtidigt med, at fem unge energiske dansere kom ind på scenen, måske for at symbolisere den nye æra for Royal Copenhagen.

Dronningen plantede derpå et træ med stor grundighed og bifald fra gæsterne, som derpå råbte hurra for den nye fabrik.

Efterfølgende var der rundvisning i fabrikkens nye store lyse lokaler i den tidligere rugbrødsfabrik. Undervejs i rundvisningen forklarede udvalgte medarbejdere om de mange fremstillingsprocesser for Dronningen og Bertel Hårder, som også var til stede. Hele seancen blev fulgt af et utal af fotografer og senere fulgte alle vi andre gæster efter i hold.

Afslutningsvis var der buffet med mange specialiteter til gæsterne samt en musseldekoreret bærepose, der indeholdt et katalog over RC mange skønne produkter og en håndmalet unika-skål af

Ivan Weiss, som med kort varsel havde formået at fremstille de mange skåle til lejligheden.

Virksomheden er således flyttet til moderne velindrettede lokaler med investeringer i nye maskiner, nye ovne, med nye produktionsgange og nye lønsystemer. Dog blev der lagt stor vægt på traditionerne og det håndmalede, ikke mindst Flora Danica og Mussel. Herunder har det nye Megamussel af Karen Kjeldgård-Larsen, designer fra Danmarks Designskole, været en salgssucces.

Man må således udtrykke de bedste ønsker for Royal Copenhagen i en fremtid, hvor fusionerne mellem Royal Copenhagen, Georg Jensen, Holmegård og de svenske glasværker brydes op, og hvor de enkelte virksomheder er planlagt at skulle sælges hver for sig, så tiden for de mange store og ambitiøse fusioner under den tidligere direktør Leonhard Schrøder er slut. Den rentebærende gæld for koncernen er pt. i omegnen af 1 mia. kr.

Imidlertid var det en præsentabel indvielse, som markerede de nye tider med viljen til at forny sig, så vi må tro på, at denne fremragende kunsthåndværksmæssige produktion gennem godt og vel 225 år vil bestå og fortsat vil ligge i danske hænder. Det fortjener vi alle.

Ny keramikpris

En ny og stor keramikpris er i år indstiftet af Annie & Otto Johs. Detlevs Almennyttige Fond. Prisen, der er på 100.000 kr uddeles hvert år til en talentfuld yngre keramikker, som har markeret sig særligt i kraft af et eksperimenterende og fornyende keramisk udtryk.

Prisen kan ikke søges, men modtageren udpeges af en komité, der for indeværende består af stifterne samt professor Jorunn Veiteberg og Kunstindustrimuseets direktør Bodil Busk Laursen.

I år, hvor prisen uddeltes for første gang, havde fonden besluttet, at der skulle være to prismodtagere, som blev keramikkerne Bente Skjøttgaard og Anders Ruhwald, der hver tildeltes 100.000 kr.

www.danskkeramik.dk

På www.danskkeramik.dk findes der følgende udstillinger: Anne Kjærsgaard (1933-1990), Søren Kongstrand (1872-1951), Morten Løbner Espersen (f 1965), Gudrun Meedom (f 1915), Lisbeth Munch-Petersen (1909-1997), Bjarni Sigurdsson (f 1965), Bente Skjøttgaard (f 1961). Udstillinger med Hans Vangso (f 1950) og Birthe Weggerby (1927-1992) er under planlægning.

Udstillinger – hvor og hvornår

ved Gunnar Jakobsen

Oversigten er udarbejdet på grundlag af tilbagemeldinger på forespørgsler udsendt ultimo 2004 til museer og udstillingssteder i ind- og udland samt til en række danske keramikere; men ikke mindst på grundlag af en afsøgning af Internettet, hvilket stærkt kan anbefales inden man begiver sig af sted.

Websites med gode museums- og udstillingsoversigter:

www.jp.dk/detsker [Jyllands-Postens udstillingsoversigt]
www.kultunaut.dk [Kulturkalender]
www.museums.dk [Museer i Danmark med links til bl.a. museer i Storbritannien, Sverige og Norge]
www.icom.museum/vimp/world.html [Museums around the world]
www.museum.com [Museums of the world]
www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]
www.ceramics.de [Keramiske museer i Tyskland og det øvrige Europa]
www.artnews.de [Tyskland]
www.ceramique.com [Frankrig]
www.e-yakimono.net [Japan]
www.clayzee.com/Collections/Museums/Japan/

Udover dagbladenes fredagstillæg med oversigter over begivenheder i den kommende uge, så findes der en fortrinlig landsdækkende oversigt i *Kunstavisen*, som udkommer månedligt, mens den gratis kvartalsvise *Art Guide* dækker København og omegn samt Sjælland og det sydlige Sverige.

Oversigten er ikke udtømmende og publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger /ændringer. Derfor bør man forinden et eventuelt besøg undersøge om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Der henvises tillige til tillæg til *keramiske noter 19/2004*, der indeholder en oversigt over museer og gallerier fortrinsvis i Europa. Oversigten er ikke udtømmende, men vil være en god hjælp, hvis man skal rundt i Europa og gerne vil se på keramik på sin vej.

Hovedopdelingen for den udenlandske afdeling er landenavnet og dernæst byen, hvor udstillingsstedet findes.

København

Kunstindustrimuseet, Bredgade 68, 1260 København K.
Website: www.kunstindustrimuseet.dk. Tlf 33 18 56 56.

Officinet, Danske Kunsthåndværkere, Bredgade 66, 1260 København K. Tlf 33 15 29 40.
Website: www.danskekunsthandaevarkere.dk.

Galleri Nørby, Vestergade 8, 1456 København K.
Tlf 33 15 19 20. Website: www.galleri-noerby.dk.

Kunsthåndværker Marked 2005. Frue Plads, København K. Tlf 33 15 29 40. Website: www.danskekunsthandaevarkere.dk.

→19.03.05 *Ann Linnemann/Paul Scott*. Galleri Nørby.

→17.04.05 *Løvebrøl på silkevejen*. Marianne Steenholdt Bork udstiller keramiske skulpturer. Damhuset, Lyngby Hovedgade 1, 2800 Lyngby. Tlf 45 87 79 23.

01.04.05-15.05.05 *Ane-Katrine von Bülow*. Galleri Nørby.

01.04.05-15.05.05 *Gitte Jungersen*. Galleri Nørby.

07.04.05-29.04.05 *Krukke og Billedet*. Keramiker Better Lübbert og billed/papirkunstner Carin Faaborg. Officinet.

07.04.05-14.05.05 Lars Calmar (keramiske skulpturer) og Linda Horn (malerier). Galleri Rasmus, Hauser Plads 14, 1127 København K. Tlf 33 93 88 33.
Website: www.galerie-rasmus.dk.

14.04.05-14.05.05 *Ivan Weiss og Per Weiss*. Frederiksberg Kunsthandel, Peter Bangs vej 112, Frederiksberg.

16.04.05-29.05.05 *H.C. Andersens Eventyr*. Udstilling med bl.a. Sandra Davolio. Katalog. Skovhuset, Ballerupvej 60, 3500 Værløse. Tlf 44 48 57 49.

20.05.05-25.06.05 *Barbro Åberg*. Galleri Nørby.

21.05.05-16.06.05 *Ny Keramik*. Udstilling med bl.a. Kasper Holten. Kopenhagen, Enghave Plads 8, 1670 København K. Tlf 35 36 27 28.

27.05.05-14.08.05 *Hans og Birgitte Börjeson*. Kunstindustrimuseet.

22.06.05-14.08.05 *Fri form*. Rundetårn, Købmagergade 52 A, 1150 København K.
Website: www.rundetaarn.dk. Tlf 33 73 03 73.
Danske Formgivere udstiller keramik, glas, møbler, installationer m.m.

01.07.05-28.08.05 *Konversationsstykker*.
Temaudstilling med bl.a. Karen Bennicke, Sten
Lykke Madsen, Peder Rasmussen og Mette Marie
Ørsted. Galleri Nørby.

01.09.05-18.09.05 *Havblomster*. Udstilling med
Claus Domine Hansen. Officinet.

09.09.05-08.10.05 *Bente Skjøttgaard*. Galleri Nørby.

15.09.05-20.11.05 *Scandinavian Design - beyond
the myth*. Katalog. Kunstindustrimuseet. Vandre-
udstilling [www.scandesign.org] der i 2005 også
kan ses i Ungarn, Letland, Storbritannien samt
Norge og Sverige.

Sammenfaldende med 'era05 - Verdens Design Kongres' i
København huser Kunstindustrimuseet Nordisk Minister-
råds store designsatsning. Hovedvægten i denne første
samlede præsentation af skandinavisk design i mange år
ligger på det unge og eksperimenterende design fra midten
af 1990'erne og frem til i dag.

Scandinavian design is traditionally associated with
simple designs, with an emphasis on functionalism and a
democratic approach. The time has come to reconsider
those characteristics. The exhibition focuses on Danish,
Icelandic, Finnish, Norwegian and Swedish design,
which has contributed to the formation of this identity. It
is a confirmation of Scandinavian design as a significant
movement in the history of design, but it also leads to
discussions on the many myths and stereotypes
surrounding this topic.

14.10.05-19.11.05 *Kim Holm*. [Katalog]. Galleri
Nørby.

14.10.05-19.11.05 *Louise Hindsgavl*. Galleri Nørby.

01.11.05-28.11.05 *Kirsten Holm og Hardy Brix*.
Keramik og maleri. Glostrup Rådhus, Rådhusparken
2, 2600 Glostrup. Tlf 43 23 61 00.

25.11.05-01.01.06 *Gunhild Aaberg*. Galleri Nørby.

Øvrige Danmark

Asnæs

Huset i Asnæs, Storegade 31, 4550 Asnæs. Website:
www.husetiasnaes.dk. Tlf 59 65 08 61.

19.03.05-10.04.05 *Brændefyret keramik*. Udstilling
med Christian Bruun, Aase Haugaard, Nina Hole,
Ann Linnemann, Sten Lykke Madsen, Karin
Michelsen og Priscilla Mouritzen. Katalog. Huset i
Asnæs.

14.05.05-05.06.05 Udstilling med bl.a. Bodil Manz.
Huset i Asnæs.

Brovst

12.03.05-24.04.05 *15 fugleskåle*. Dorthe Møller.
Katalog. Billedstedet, Fosdalsvej 29, 9460 Brovst.
Tlf 98 23 50 16.

Børglum

19.06.05-28.08.05 *6 Nordjydske og 6 norske
keramikere*. Udstilling med Dorthe Hansen, Janice
Hunter, Anna Johannsdóttir, Else Rasmussen, Birthe
Sahl og Dorte Visby samt Kari Asen, Lene Bugge,
Hanna Haukom, Barbro Hernes, Elisabeth Skomdal
og Eli Veim. Vognporten, Børglum Kloster, Børglum
Klostervej 253, Børglum, 9760 Vrå.

Fredericia

Galleri Jytte Møller, Jyllandsgade 45, 7000
Fredericia. Website: www.gallerijyttemoeller.dk.
Tlf 26 15 22 94.

21.05.05-18.06.05 *Christian Bruun*. Galleri Jytte
Møller.

17.09.04-15.10.05. *Beate Andersen*. Galleri Jytte
Møller.

Frederikshavn

05.03.05-17.04.05 Udstilling med bl.a. Lise Seier
Petersen. Frederikshavn Kunstmuseum &
Exlibrissamling, Parallelvej 14, 9900 Frederikshavn.
Website: www.frederikshavnkunstmuseum.dk.
Tlf 96 22 56 25.

Frederikssund

J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600
Frederikssund. Tlf 47 31 07 73. Website:
www.jfwillumsensmuseum.dk. Museet genåbner
efter ombygningen den 16. juni 2005.

Fussingø

24.03.05-28.03.05 Udstilling med bl.a. Kirsten
Holm. Galleri Molevit, Nr. Ålumvej 20, Fussingø,
8900 Randers. Tlf 86 46 63 07.

Gudhjem

Galleri Kaffeslottet, Duebakken 2, 3760 Gudhjem.

18.06.05-13.07.05 *Elisabet Svensson*. Galleri Kaffeslottet.

16.07.05-04.08.05 *Eva Brandt*. Galleri Kaffeslottet.

Helsingør

12.05.05-???.09.05 *The til Tiden*. Udstilling med
bl.a. Gerd Baarstrøm. Katalog. Handels- og
Søfartsmuseet på Kronborg.

Holbæk

15.10.05-13.11.05 Udstilling med bl.a. Hans og
Birgitte Börjeson. Æglageret, Holbæk Kunst-

forening, Lindevej 6, 4300 Holbæk. Website: www.aeglageret.dk.

Horsens

Stengalleriet, Asgårdvej 11, 8700 Horsens.
Website: www.stengalleriet.dk. Tlf 75 84 65 44.

→19.03.05 *down under*. Keramik Lis Knudsgaard og grafiker Unn Høje Christensen. Stengalleriet.

18.06.05-20.08.05 *Fabulationer 2*. Udstilling med kunstneren Frida Franko-Dossar og keramikeren Sten Børsting. Stengalleriet.

Kolding

Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding.
Tlf 76 30 05 30. Website: www.trapholt.dk.

Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding.
Tlf 75 54 09 30. Website: www.galleripagter.dk.

→02.04.05 *Annette Holdensen viser grafik og Asger Kristensen ny keramik* [Nye skåle- og krukkeformer samt nye saltbrændte tekander]. Galleri Pagter.

15.04.05-11.06.05 *Anne Fløche*. Galleri Pagter.

17.06.05-20.08.05 Udstilling med bl.a. Ane Davidsen, der viser nye former i porcelænsstager. Galleri Pagter.

27.08.05-06.10.05 *Keramik Dorte Heide og billedkunstneren Inge Lise Westman*. Galleri Pagter.

14.10.05-26.11.05 *Keramik Gurli Elbækgaard Kristensen og grafiker Marie-Louise Exner*. Galleri Pagter.

Lemming

05.03.05-26.03.05 *Den lille Prins*. Udstilling med bl.a. Gerd Baarstrøm. Galleri Garlishee, Grauballevej 18, Nisset, 8632 Lemming. Tlf 86 87 79 00

Middelfart

Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98.
Website: www.grimmerhus.dk.

→06.03.05 *Smag & behag*. Keramik fra 1960'erne og 1970'erne fra Royal Scandinavia. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

→06.03.05 *Asuur Keramika – Unison*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

Et samarbejde mellem en gruppe yngre bornholmske keramikere fra værkstedsfælleskabet CassiusClay [Per Andresen, Claus Domine Hansen, Anne Mette Hjortshøj, Marie Wiktor Møller og Ann-Charlotte Ohlsson] og den estiske keramikgruppe Asuur Keramika skabt en spændende ruminstallationsudstilling, hvor vores oplevelse af keramisk tyngde bliver udfordret.

13.03.05-05.06.05 *Buller Hermansen*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

På en omfattende separatudstilling præsenterer Inge Merete "Buller" Hermansen retrospektivt sit alsidige keramiske virke. Det sker i forbindelse med kunstnerens 60 års fødselsdag og 40 års jubilæum som keramikere.

13.03.05-05.06.05 *Netværk*. Resultater af unge keramiske kunstneres projektarbejder skabt på Guldagergård. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

12.06.05-11.09.05 *Erik Veistrups Samling*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus. Denne fantastiske samling på mange 100 stykker keramik skabt af de bedste danske nutidige keramikere, har museet kunnet erhverve for midler fra Bikubenfonden. Samlingen vil blive præsenteret over alle stuerne på Grimmerhus.

15.08.05-19.09.05 *Aase Haugaard*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

18.09.05-27.11.05 *Inge-Lise Koefoed*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus. Grimmerhus viser i anledning af en bogudgivelse om billedkunstneren, en række af kunstnerens keramiske arbejder, som dels er doneret museet af Albani Fonden, dels er blevet deponeret på museet af kunstneren.

18.09.05-27.11.05 *Andersen i Europa*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus. Tre danske kunstnere er af deres respektive amter blevet inviteret til på Det internationale Keramikstudie i Kecskemét i Ungarn at skabe værker med H C Andersens eventyr som tema. Det drejer sig om keramikeren Ida Holm Mortensen, Fyns Amt, keramikeren Helle Bovbjerg, Viborg Amt og billedkunstneren Viggo Lynge Larsen, Vestsjællands Amt.

18.09.05-27.11.05 *H.C. Andersen – keramisk poesi*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus. Museet har inviteret en række poetisk henholdsvis litterært arbejdende keramikere til på Guldagergård at tolke en række af eventyrdigterens historier ind i det keramiske materiale.

31.10.05-12.12.05 *Birgitte Gjøtz Petersen*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus.

04.12.05-05.03.06 *Tradition og fornyelse*. Danmarks Keramikmuseum, Grimmerhus. For første gang i Norden vises nu et bredt udsnit af samtidskeramik fra Nicaragua, et land med ældgamle indianske keramiktraditioner men også med masser af nytænkning inden for både kunsthåndværket og kunsten.

Næstved

18.06.05-21.08.05 *LAVA - keramisk kunst fra Finland og Danmark*. Danmark er repræsenteret ved Lone Skov Madsen og Finland ved Kuutti Lavonen, Pekka Paikkari, Heini Riitahuhta, Kristina Riska, Kim Simonsson, Kati Tuominen-Nittylä og Raimo

Veranen. Næstved Museum, Boderne, Sct Peders Kirkeplads 8, Næstved Museum, Helligåndshuset, Kähler Keramik og Rønnebæksholm Kunst- og Kulturcenter.

Rø

17.04.05-05.06.05 *3 x Salto*. Udstilling med maleri, grafik og keramik af tre generationer. Bornholms Kunstmuseum, Helligdommen, Rø, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk. Tlf 56 48 43 86.

18.06.05-17.07.05 *Glas- og keramikskolens afgangsudstilling*. Bornholms Kunstmuseum.

Rønne

Hjorths Fabrik – Bornholms [arbejdende] Keramikmuseum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: www.bornholmsmuseer.dk/hjorths. Tlf 56 95 01 60.

18.03.05-25.06.05 *Bornholmsk Værkstedskeramik – fra museets egen samling*. Hjorths Fabrik.

01.07.05-01.10.05 *Lenny Goldenberg*. Hjorths Fabrik.

07.10.05-17.12.05 *Signe Lassen*. Hjorths Fabrik.

Samsø

30.04.05-16.05.05 *Lis Ehrenreich*. Samsø Kunstforening, Mårup, Samsø.

Silkeborg

18.06.05-18.09.05 *Keramik inde og ude*. Udstilling med Buller Hermansen. KunstCentret Silkeborg Bad, Gjessøvej 40, 8600 Silkeborg. Tlf 86 81 63 29. Website: www.silkeborgbad.dk.

Denne retrospektive udstilling med keramikeren Buller Hermansen (f. 1945) vises indendørs og er etableret i samarbejde med Danmarks Keramikmuseum. Udendøre vises monumentalarbejder af kollegaen, den nigerianske fødte og i London bosatte, Lawson Oyekan (f. 1961). De to kunstnere har et sjæleligt venskab.

Skælskør

Borreby Galleri, Borreby, 4230 Skælskør. Website: www.borrebygalleri.dk. Tlf 58 19 40 68.

07.05.05-26.06.05 Glaskunstner Ulrica Hydman-Vallien og keramikeren Beate Andersen. Borreby Galleri.

02.07.05-28.08.05 Glaskunstner Ulrica Hydman-Vallien og keramikeren Jac Hansen. Borreby Galleri.

Struer

Galleri Humlum Gl. Skole, Oddesundvej 19, 7600 Struer. Website: www.gallerihumlum.dk. Tlf 97 86 18 44.

05.03.05-24.04.05 *Agnete Brittasius*. Gimsinghoved Kunst og Kulturcenter, Gimsinghoved 1, 7600 Struer. Tlf 97 84 02 58.

19.03.05-17.04.05 Udstilling med bl.a. Kirsten Holm. Galleri Humlum Gl. Skole.

28.05.05-26.06.05 *Dorte Visby*. Galleri Humlum Gl. Skole.

Svaneke

17.04.05-01.05.05 *Anne og Peter Stougaard*. Svanekegården, 3740 Svaneke.

Varde

21.04.05-31.07.05 *Hjorth, Ipsen og Kähler fra pottemagerværksted til terracottafabrik*. Museet for Varde By og Omegn, Lundvej 4, 6800 Varde. Website: www.vardemuseum.dk.

Vejen

Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk. Tlf 75 36 04 82.

04.06.05-16.10.05 *Værker af kunstnerparret Olga og Siegfried Wagner*. Katalog. Vejen Kunstmuseum.

01.04.06-06.08.06 *Stentøjets pionerer i Danmark*. Vejen Kunstmuseum.

Vejle

Kombination, Vissingsgade 4, 7100 Vejle. Tlf 75 83 25 83.

Marts 05 Udstilling med Ulf Nielsen. Kombination.

April 05 Udstilling med bl.a. Henriette Flindt. Kombination.

Maj 05 Udstilling med bl.a. Dorte Visby. Kombination.

Juni/juli 05 Udstilling med bl.a. Niels Huang og Brigitte Linde. Kombination.

August/september 05 Udstilling med bl.a. Bente Brosbøl. Kombination.

November 05 Udstilling med bl.a. Jette Abildgaard og Gerd Baarstrøm. Kombination.

Udlandet

Sverige

Arvika

Rackstadsmuseet, Kungsvägen 11, Arvika.
Website: www.rackstadsmuseet.se.

Gustavsberg

Gustavsbergs Porslinsmuseum, Odelbergs väg 5B,
S-134 40 Gustavsberg. Tlf +46 8 570 356 58.
Website: www.porslinsmuseum.net.

Göteborg

Röhsska Museet, Vasagatan 37-39, S-400 15
Göteborg. Website: www.designmuseum.se.

Lerverk, Västra Hamngatan 24-26, S-41 117
Göteborg. Website: www.lerverk.se.

12.03.05-03.04.05 *Elisabet Svensson*. Den
begravda hunden II. Lerverk.

07.05.05-29.05.05 *Sverre Tveito Holmen*. Dansk
lertøy på norsk. Lerverk.

06.08.05-28.08.05 *Gunnel Skugghall*. Lerverk.

03.09.05-25.09.05 *Kyoko Hori*. Lerverk.

29.10.05-20.11.05 *Helena Andersson*. Keramisk
skulptur. Lerverk.

Höganäs

Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37
Höganäs. Website: www.hoganas.net/museum.

09.04.05-08.05.05 *Johan Thunell*. Höganäs Museum.

18.06.05-17.07.05 *Thomas Anagrius*. Höganäs
Museum.

19.08.05-21.08.05 *Keramikdagar i Nordvästskåne*.

27.08.05-25.09.05 *Jennifer Forsberg*. Höganäs
Museum.

01.10.05-23.10.05 *Joshio Nakajima*. Måleri /
Keramik. Höganäs Museum.

26.11.05-18.12.05 *Blås & Knåda*. Höganäs Museum.

Lidköping

Rörstrands Museum, Fabriksgatan 4, S-531 19
Lidköping. Website: www.rorstrandsmuseum.se.

Lund

Kulturen (Kulturhistoriska Museet), Tegnersplatsen,
S-22104 Lund. Tlf. +46 46 15 04 80.

02.07.05-31.07.05 *Sten Lykke Madsen*. Galleri
Svenshög, Svenshögsvägen, Lund. Tlf +46 15 16 64.

Malmö

Formargruppen, Engelbrekstgatan 8, S-211 33
Malmö. Website: www.formargruppen.se.

→22.03.05 *Malin Jansson*. Formargruppen.

05.03.05-11.04.05 *Trädgårdsplattor och Fågelbad*.
Design Signe Persson-Melin. Form/Design Center, Lilla
Torg 9, Malmö. Website: www.formdesigncenter.com.

28.05.05-22.06.05 *Henny Linn Kjellberg*. Formargruppen.

Motala

Godegårds Bruks- & Porslinsmuseum, Godegård,
S-591 98 Motala. Tlf + 46 141-802 00. 30 km norr
om Motala.

Stockholm

Nationalmuseum, Södra Blasieholmshamnen,
Stockholm. Website: www.nationalmuseum.se.

Nordiska museet, Djurgårdsvägen 6-16, S-115 93
Stockholm. Website: www.nordiskamuseet.se.

Östasiatiska Museet, Tyghusplan, Skeppsholmen, S-
103 27 Stockholm. Website: www.ostasiatiska.se.

blås&knåda, Hornsgatan 26, S-118 20 Stockholm.
Website: www.blasknada.com. Tlf +46 8 64 27 767.

Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm.
Tlf +46 8 644 46 00. Website: www.kaolin.se.

→09.03.05 *Ann Jansson*. Kaolin

12.03.05-06.04.05 *Kim Holm*. Kaolin.

03.06.05-21.08.05 *STRATA*. New Perspectives on
Ceramics from Scandinavia and the United States.
Udstilling med bl.a. Kaj Nyborg, Anders Ruhwald og
Lone Skov Madsen. Katalog. Skulpturens Hus,
Vinterviksvägen 60, S-117 65 Stockholm.

09.04.05-11.05.05 *Margon Lindberg*. Kaolin.

14.05.05-01.06.05 *Frederik Persson*. Kaolin.

Ulricehamn

Ulricehamns Östasiatiska Museum, Gamla Stations-
huset, Järnvägstorget, S-523 23 Ulricehamn. Website:
www.ostasiatmuseum.com. [Ulricehamn ligger drygt
90 km öster om Göteborg mot Jönköping].

Uppsala

Uppsala Konstmuseum, Slottet, S-752 37 Uppsala.
[keramik från Uppsala-Ekeby].

Finland

Helsinki/Helsingfors

Arabian museon galleria/ Arabia museums galleri, Hämeentie 135, 00561 Helsinki Helsingfors.

→08.05.05 *Art Deco 1918-1939*. Modern exotik. Katalog. Designmuseo/Designmuseet/Design Museum, Korkeavuorenkatu/ Högsbergsgatan 23, FIN-00130 Helsinki. Tlf. +358 9 622 05420
Website: www.designmuseum.fi.

The fashionable phenomenon that was later dubbed Art Deco spread like wildfire in the years between the world wars. It was seen in all the visual arts: architecture, the fine arts, fashion, interior design and other fields of design, as well as photography and film. It drew its influences from the exotica of far-off lands: for example, the discovery of Tutankhamen's tomb in 1922 provided many stimuli on Egyptian themes. Art Deco added a touch of luxury in times full of contrasts from the swinging twenties to the Depression and rising fascism in the thirties.

Design Museum's exhibition Art Deco 1918–1939 Modern Exotica examines Art Deco both as an international phenomenon and in its expression in Finnish architecture, fine arts and design. The material for the exhibition has been borrowed from Belgium, France, Sweden, Germany, Switzerland the U.S. in addition to materials from Finland. Silver objects, furniture, ceramics, glass, jewellery, clothing, textiles and fine arts are used to convey a fascinating image of a time symbolised by jazz, skyscrapers, Hollywood films, luxurious restaurants, ocean liners, and travel, as well as individual craft products and machine-made romanticism.

Storbritannien

Aberystwyth

01.07.05-03.07.05 *International Ceramics Festival 2005*. Aberystwyth Arts Centre, University of Wales, Aberystwyth, Ceredigion SY23 3DE.

Bristol

Church house Designs, Broad Street, Congresbury, Bristol BS49 5DG. Tlf +44 1934 833660.

Chagford

Contemporary Studio Pottery, 6 Mill Street, Chagford, Devon TQ13 8AW. Tlf +44 1647 432900

Eastbourne

Paddon & Paddon, 113, South Street, Eastbourne BN21 4LU. Website: www.paddonandpaddon.co.uk.

Edwinstowe

The Oakwood Gallery, 5 Kenmore Close, Mansfield, Nottinghamshire NG19 6RA. Tlf +44 1623-635777. Website: www.oakwoodceramics.co.uk.

Gateshead

→03.04.05 *Classic Ceramics*. Pieces from the Eagle Collection and the Abercian Collection. Featuring work by Lucy Rie, Hans Coper, Bernard Leach and Gordon Baldwin amongst many others. Shipley Art Gallery, Prince Consort Road, Gateshead, NE8 4JB.

Hatfield

05.08.05-07.08.05, kl 10.00-18.00 *Art in Clay*. The 11th National Pottery & Ceramics Festival. Hatfield House, Hatfield, Herfordshire. Websites: www.artinclay.co.uk og www.hatfield-house.co.uk. Studio ceramics and sculpture are both extensively demonstrated and on sale. Large marquee based festival featuring approx 150 potters and ceramic artists selling work. Regular talks and kiln firings.

Henley on Thames

10.09.05-18.09.05 *New work*. The Barn Galleries, Henley on Thames. *An exhibition of New Work by 8 leading potters representing some of the finest work being produced in Denmark and Great Britain today. British Potters: Matthew Blakely, Clive Bowen, Mike Dodd and Lisa Hammond. Danish Potters: Beate Andersen, Bente Hansen, Inger Rokkjaer and Hans Vangspø.*

London

Victoria & Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk.

The Percival David Foundation of Chinese Art, 53 Gordon Square, London WC1H 0PD. Website: www.soas.ac.uk/PDF/collection.html.

Contemporary Ceramics, Potters Association Shop, William Blake House, 7 Marshall Street, Soho, London W1V 1LP. Website: www.studiopottery.co.uk.

Crafts Council Gallery, 44a Pentonville Road, Islington, London N1 9BY. Website: www.craftscouncil.org.uk.

Galerie Besson, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.galeriebesson.co.uk.

Harlequin Gallery, 68 Greenwich High Road, London, SE10 8LF. Website: www.studio-pots.com.

Barrett Marsden Gallery, 17-18 Great Sutton Street, Clerkenwell, London EC1V 0DN. Website: www.bmgallery.co.uk.

→10.03.05 *Functional Form Now*. Galerie Besson. Functional Form Now will explore the full range of style and approach in the making of ceramics for the dining room and kitchen, featuring 12 leading British potters – artists as diverse as Clive Bowen, Carina Ciscato, Mike Dodd, David Garland, Ashley Howard, Edward Hughes, Walter Keeler, Rodney Lawrence, Carol McNicoll, Julian Stair, Peter Starkey and Takeshi Yasuda. The

exhibition will offer an insight not only into the continuing commitment of studio makers to the enrichment of the living space in all its aspects, but also into the various aesthetic attitudes and technical skills that come into play.

A celebration of the vigour of current functional work in Britain, visitors will be able to enjoy, for example, the exuberant colour of Clive Bowen and David Garland, the orientally-inspired work of Mike Dodd and Edward Hughes, and the more austere forms of Julian Stair and Takeshi Yasuda. One of the largest group exhibitions devised by the gallery, the show promises to be one of the most exciting it has staged.

→24.04.05 *Modern Pots*. Lucie Rie, Hans Coper and their contemporaries. Dulwich Picture Gallery, Gallery Road, London SE 21. Webiste: www.DulwichPictureGallery.org.uk.

06.03.05-03.04.05 *Chawan & Yunomis* - produced by selected makers in the UK, Germany, Japan & Korea. Harlequin Gallery.

11.03.05-23.04.05 *Martin Smith*. Barrett Marsden Gallery.

16.03.05-28.04.05 *Lucie Rie*. Galerie Besson.

17.03.05-24.07.05 *International Arts and Crafts*. Katalog. Victoria & Albert Museum.

The Arts and Crafts Movement was arguably one of the most far reaching and influential design movements of modern times. Emerging in Britain in the late 19th century, and quickly adapted in parallel movements around the world, Arts and Crafts laid the foundations for international approaches to design and lifestyle in the 20th century through new attitudes to work, design and the home.

This major exhibition at the Victoria and Albert Museum will be the first to explore the Arts and Crafts Movement from a truly international perspective. It traces the development of the Movement from its flourishing in Britain in the 1880s, through the widespread espousal of Arts and Crafts ideals and their interpretation and development in America and Europe, to its final manifestation as the Mingei (folk craft) movement in Japan from 1926 to 1945.

There have been many exhibitions on Arts and Crafts in both Britain and America, but these have dealt only with either one country, or one region, maker or material. Until now, no exhibition has brought together Arts and Crafts from around the world, or included Japan, in a presentation that captures the international spirit of the Arts and Crafts Movement. This exhibition offers the most extensive account to date, and will include major works of visual distinction.

Three hundred masterworks in all media will be drawn from museums and private collections including: furniture, textiles, ceramics, glass, metalwork, jewellery,

books (bindings and illustrations), photography, paintings, prints, sculpture and architecture.

The exhibition will reveal the importance of the home and the unified interior to the Arts and Crafts Movement through the presentation of domestic room sets, including full scale reconstructions of an American 'Craftsman' room and a Japanese 'model room'.

By examining major international expressions of the Arts and Crafts Movement, the exhibition will demonstrate that the stylistic language of Arts and Crafts alters distinctively according to topography and national tradition, employing a simple, progressive, formal language alongside the revival of historic styles and the symbolic use of nature, pattern and ornament - producing, nonetheless, an identifiable visual expression that is Arts and Crafts.

The stylistic language of the Arts and Crafts Movement altered distinctively according to nationality and local tradition. The exhibition will explore this theme through four principal sections:

- Britain
- America
- Central and Northern Europe and Scandinavia
- Japan

The exhibition will begin with the development of the Arts and Crafts Movement in Britain from the 1880s. From the pioneering example of William Morris and the writings of John Ruskin, to a new generation of architects, artists, designers, makers and patrons, Arts and Crafts championed a unity of arts and was broadly defined by the common aims of social and industrial reform, the revival of handicrafts, a return to the simple life, and the improvement of art for everyday life. The exhibition will challenge the idea that Arts and Crafts flourished mainly in the countryside, and will explore how the movement developed in major cities including London, Birmingham, Glasgow and Edinburgh.

In America, the Arts and Crafts Movement became a focus for the development of a national style. America looked to its own heritage such as native American and Indian Crafts for inspiration. The movement was bolder and more commercially aware than in Britain, influencing domestic design across the United States. This section of the exhibition will explore the development of Arts and Crafts in the Eastern Seaboard, the Midwest and California, where Arts and Crafts design was adapted according to climate, geography and lifestyle.

In Europe and Scandinavia, organisations and groups of artists modelled themselves on the guilds and communities in Britain, and designed objects inspired by a strong sense of nationalism. Traditional techniques were revived and combined with a modern style that was both ageless and innovative. This section of the exhibition will look at Arts and Crafts studios such as the Wiener Werkstätte in Vienna, and the Darmstadt Artists' Colony in Germany and the development of the Arts and Crafts Movement as far afield as Norway, Sweden, Finland, Hungary and Russia.

The Mingei (Folkcraft) movement in Japan was the last significant manifestation of the Arts and Crafts Movement, and is included for the first time in any exhibition of Arts and Crafts. Mingei was a radical, modern, urban, progressive movement. It grew out of the association of Soetsu Yanagi with Shoji Hamada, Tomimoto Kenkichi, Kawai Kanjiro and the Englishman, Bernard Leach, in the 1920s. The centre piece of this final section will be a reconstruction of a complete interior designed by Yanagi, which showcased a hybrid of styles for living - historical and modern, East and West.

april-juli 2005 *Modernism – Designing a new World*. Katalog. Victoria & Albert Museum. This major exhibition at the Victoria and Albert Museum will be the first to explore Modernism in the designed world from a truly international perspective, in terms of all the arts. This exhibition will offer a fundamental reassessment of the idea of Modernism and, in doing so, offer a definition of this widely used but rarely defined term.

Modernism was the key point of reference for 20th-century architecture, design and art, as classicism and realism had been in previous centuries. Modernism was not a style but a loose collection of ideas. It was a term, which covered a range of movements and styles which largely rejected history and applied ornament, and which embraced abstraction. Modernists had a utopian desire to create a better world, frequently combined with social and political beliefs that design and art could transform society. Modernists generally believed in technology as the key means to achieve social improvement and in the machine as a symbol of that aspiration.

This will be the first exhibition, which explores the concept of Modernism in depth, rather than restricting itself, as previous exhibitions have, to particular geographical centres or to individual decades. Many forms of art and design will be represented in Modernism, but as befits a period when the debates surrounding how people should live took centre stage, the exhibition will focus on architecture and design. The range of objects - including architectural, interior, furniture, product, graphic and fashion design as well as painting, sculpture, film, photography, prints, collage - will reflect the period's emphasis on the unity of the arts and the key role of the fine arts in shaping contemporary visual culture.

The exhibition will concentrate on the years 1914-39 but will include some earlier objects. Europe and, to a lesser extent, America will be the focus but the reach of Modernism will be demonstrated by selected exhibits or projects from around the world, including Brazil, Israel and Japan.

The exhibition will reveal the fundamental ways in which our own world and its visual culture have been shaped by Modernism and allow visitors to reflect on its impact in a more informed way than has hitherto been possible.

10.04.05-01.05.05 *Nic Collins* - new pots from the anagama. Harlequin Gallery.

22.04.05-04.06.05 *Rupert Spira*. Contemporary Applied Arts, 2 Percy Street, London W1T 1DD. Website: www.caa.org.uk.

29.04.05-11.06.05 *Ken Eastman*. Barrett Marsden Gallery.

04.05.05-27.05.05 *Tatsuzo Shimaoka*. Galerie Besson.

01.06.05-30.06.05 *Claudi Casanovas*. Galerie Besson.

06.06.05-18.06.05 *Mike Dodd*. Contemporary Ceramics, Craft Potters Shop and Gallery.

17.06.05-30.07.05 *Alison Britton*. Barrett Marsden Gallery.

17.07.05-30.07.05 *Ruthanne Tudball*. Solo show. Contemporary Ceramics, Craft Potters Shop and Gallery. [Talk at 2pm on the 17th at the University of Westminster, Regent's Street Campus].

26.09.05-08.10.05 *Duncan Ross*. Contemporary Ceramics, Craft Potters Shop and Gallery.

Newark

01.03.05-03.07.05 *Svend Bayer*. Apsidal Gallery, Rufford Craft Centre, Rufford Country Park, Ollerton, Newark, Nottinghamshire NG22 9DF. Website: www.ruffordcraftcentre.org.uk.

Oxford

The Ashmolean Museum, Beaumont Street, Oxford OX1 2PH. Website: www.ashmol.ox.ac.uk/PotWeb.

Sherbourne

Alpha House Gallery, South Street, Sherbourne, Dorset, DT9 3LU. Tlf + 44 1 935 814944. Website: www.alpha-house.co.uk.

05.03.05-02.04.05 *Jim Malone*. Alpha House Gallery.

28.05.05-25.06.05 *Ceramics by Australian Potters*. Alpha House Gallery.

Stoke-on-Trent

The Museums of the Potteries. Hanley, Stoke-on-Trent. Website: www.stoke.gov.uk/museums.

Tyskland

Berlin

Kunstgewerbemuseum im Schloss Köpenick, Schlossinsel, D-12557 Berlin. Tlf + 49 30 266 29 02. Porcelain from the Königliche Porzellanmanufaktur in Berlin is presented in a special gallery.

Bröhan-Museum, Landesmuseum für Jugendstil, Art Deco und Funktionalismus (1889-1939), Schlossstrasse 1a, D-14059 Berlin-Charlottenburg. Website: www.broehan-museum.de. Tlf +49 30 326 90 600.

→12.06.05 *Ulmer Modelle. Modelle nach Ulm*. Die Hochschule für Gestaltung Ulm (1953-1968). Bog fra Hatje Cantz Verlag. Kunstgewerbemuseum, Staatliche Museen zu Berlin, Tiergartenstrasse 6, D-10785 Berlin.

→01.08.05 *Made in Berlin*. Keramik vor 1945. Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

Bremen

Keramik Galerie Hilde Holstein, Schnoor 5-7, D-28195 Bremen. Tlf +49 421-32 48 85.

→03.04.05 *Köpfe*. Skulpturen von Professor Fritz Vehring. Keramik Galerie Hilde Holstein.

23.04.05-21.05.05 *Arbeiten von Nani Champy-Scott und Claude Champy aus Frankreich*. Keramik Galerie Hilde Holstein.

Bürgel

Keramik Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Tlf + 49 366 92 49 141.

Dresden

Residenzschloss, D-01067 Dresden. Website: www.staatl-kunstsammlungen-dresden.de. Tlf +49 351 49 14 622.

Die Dresdner Porzellansammlung ist die qualitativste und zugleich umfangreichste keramische Spezialsammlung der Welt. Sie verdankt ihre Entstehung August dem Starken, der seine Leidenschaft für das ebenso kostbare wie zerbrechliche Material einmal ironisch als »maladie des porcelaines« – als Porzellan-Krankheit – bezeichnet hatte.

Die etwa 50.000 Einzelstücke umfassende Kollektion chinesischen, japanischen und Meißener Porzellans sollte im »Japanischen Palais« in der Dresdner Neustadt, einem eigens für diesen Zweck erworbenen und umgestalteten »Porzellanschloss« zur Schau gestellt werden. Dieser Plan wurde jedoch nie vollständig verwirklicht.

Die heutige Anordnung der Porzellane in den Wandarrangements des Zwingers folgt im wesentlichen den Plänen

des Königs für sein Porzellanschloss. Chinesische Gefäße und Figuren der Song-, Ming- und Kangxi-Periode sowie japanisches Imari- und Kakiemonporzellan aus Arita bestimmen hier das Bild. Auch die Entwicklung des Meißener Porzellans von der Erfindung im Jahre 1708 bis zum späten 18. Jahrhundert lässt sich in Werken höchster Kunstfertigkeit ablesen.

22.05.05-14.08.05 *Porzellan Parforce - Jagdliches Meissner Porzellan des 18. Jahrhunderts*. Ausstellung der Porzellansammlung Schloss Moritzburg, Residenzschloss.

In Sachsen hat die kurfürstliche Jagd eine lange und weit zurückreichende Tradition, die sich unter anderem in den Bauten der Jagdschlösser, Augustusburg, Moritzburg, Wermsdorf und Hubertusburg niederschlug. Die Kunst- und Jagdleidenschaft der sächsischen Kurfürsten und polnischen Könige führte im 18. Jahrhundert schließlich zu einer Reihe von Aufträgen an die Königliche Porzellan-Manufaktur in Meißen, die in direktem Bezug zur Jagd stehen und zur Ausstattung der Jagdschlösser wie auch zur Tafeldekoration dienten.

Entsprechend dem Titel der Ausstellung werden in erster Linie Porzellane der Meissener Manufaktur aus der Zeit zwischen 1720 bis 1765 gezeigt. Dabei handelt es sich um Tee-, Kaffee- und Schokoladengeschirr, Tafelservice und Prunkvasen mit gemalten und teilweise plastischem Jagddekor der sogenannten Höroldt-Periode gezeigt, benannt nach dem berühmten Porzellanmaler Johann Gregorius Höroldt (1696-1775), der zeitweilig mehr als 40 Maler in seiner Werkstatt als Leiter der Porzellanmalerei beschäftigte und deren Stil maßgeblich beeinflusste. Darüber hinaus enthält die Ausstellung plastische Werke wie Jäger und Jägerinnen, Falkner und Falknerinnen sowie jagdbare Tiere, teilweise im Kampf mit Hunden. Besondere Höhepunkte der Ausstellung sind die Jagd-pokale für den Kurfürsten Clemens August von Köln aus deutschem Privatbesitz und für König August III. von Polen aus dem Metropolitan Museum in New York. Abgerundet wird die Ausstellung durch ein Meissener Speisejagdservice für die russische Zarin Katharina II. von etwa 1765 aus den Beständen der Eremitage in St. Petersburg.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Deutsches Keramikmuseum, Palais Nesselrode, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Tlf +49 211 89 94 210. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→12.06.05 *Hauchdünn · Eierschalenporzellan aus Rozenburg 1900-1914*. Hetjens-Museum. Auf der Weltausstellung im Jahr 1900 in Paris wurden sie erstmals der breiten Öffentlichkeit präsentiert: Die Eierschalenporzellane der niederländischen Manufaktur Rozenburg. Sie erregten großes Aufsehen, denn die Erzeugnisse waren nicht nur federleicht, auch die Formen und Dekore überraschten das Publikum.

Nach langen Experimenten war es der Firma gelungen, eine neue, außerordentlich bildsame Porzellanmasse zu entwickeln. Mit dieser war es möglich, Vasen, Dosen und Geschirrtellen eine Gestalt zu geben, die wie organisch gewachsen erscheint.

02.07.05-25.09.05 *Japan und Jugendstil*. Vermächtnis Helmut Hentrich. Hetjens-Museum.

14.07.05-09.10.05 *Khaled Ben Slimane*. Hetjens-Museum.

11.09.05-06.11.05 *Porzellan Parforce*. Jagdliches Meissener Porzellan des 18. Jahrhunderts. Hetjens-Museum.

10.11.05-29.01.06 *Gilbert Portanier*. Eine Sammlung aus dem Freundeskreis. Hetjens-Museum.

Flensburg

→12.03.05 *Peder Rasmussen – Iertøj*. Sydslesvigs danske Kunstforening, Norderstrasse 59, D-24939 Flensburg.

Frechen

Stiftung Keramion - Zentrum für moderne und historische Keramik Frechen, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen. Website: www.keramion.de. Tlf +49 22 34/22 891.

→08.05.05 *Sammlung Cremer: "Jeder Topf findet seinen Deckel"*. Keramion.

Dosen, Deckelvasen und -flaschen sind Gegenstand der Ausstellung. Die gezeigte Ausstellung umfasst kleine Döschen, etwa von Karl Scheid und Hedwig Bollhagen, bis zu schreinartigen Kästen von Vincenz Portier und Maie Korfmacher. Dass auch kein Deckel fehlt, davon kann sich der Besucher in der Ausstellung selbst überzeugen.

→08.05.05 *Heidi Manthey – Gefässe und Figürliches*. Keramion.

Heidi Manthey (1929 Leipzig) ist die bekannteste deutsche Keramikerin die ihr künstlerisches Schaffen der Fayence widmet. In der Auseinandersetzung mit ihren historischen Vorbildern – von der griechischen Antike bis zum Klassizismus – hat sie ihre eigene Sprache sowohl in der Formgebung als auch in der Bemalung ihrer keramischen Stücke entwickelt.

21.05.05-22.05.05 *Töpfermarkt auf dem Frechener Rathausplatz*. Über 100 Werkstätten and Ateliers bieten zum 30. Jubiläum des Frechener Töpfermarktes ein weit gefächertes Spektrum.

22.05.05-28.08.05 *Blau-Weiss – Fayencen der Barockzeit aus dem Museum für Angewandte Kunst Frankfurt*. Keramion.

22.05.05-28.08.05 *Sammlung Cremer - Gegensätzliches*. Keramion.

18.09.05-27.11.05 *Gertraud Möhwald*. Katalog. Keramion.

11.12.05-19.02.06 *Sammlung Cremer - Back to the 70s - Typisches der 1970er Jahre*. Keramion.

11.12.05-19.02.06 *Gerda Smolik - Skurrilitäten*. Katalog. Keramion.

Fürstenberg

Museum der Porzellanmanufaktur Fürstenberg, Meinbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg / Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

Hamburg

Museum für Kunst und Gewerbe, Steintorplatz 1, D-20099 Hamburg. Tlf +49 40 428 54 53 53. Website: www.mkg-hamburg.de.

Heidelberg

Galerie Marianne Heller, Hans-Böckler-Strasse 1, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

06.03.05-10.04.05 *Thomas Bohle - Meister der Schönen Dinge*. Galerie Marianne Heller.

12.06.05-24.07.05 *Begegnungen*. Galerie Marianne Heller.

04.09.05-09.10.05 *Uwe Löllmann zum 50. Geburtstag*. Galerie Marianne Heller.

20.11.05-30.12.05 *One from Everyone*. Arbeiten internationaler Keramikünstler. Galerie Marianne Heller.

Hohenberg an der Eger

Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Tlf +49 9233 7722 0. Website: www.dt-porzellanmuseum.de.

→03.04.05 *Form, Farbe, Fantasie*. Die Traumwelt des Otmar Alt. Deutsches Porzellanmuseum.

→03.07.05 *Faszination Tier – Meisterwerke der europäischen Porzellanterplastik*. Die sammlung gerhard P. Woeckel. Deutsches Porzellanmuseum.

22.07.05-23.10.05 *Dekor total*. Félix Bracquemond und der französische Japonismus und Impressionismus. [Arbeitstitel]. Deutsches Porzellanmuseum.

25.11.05-maj 2006. *Goldtausch*. Porzellan in Gold und Weiss. Deutsches Porzellanmuseum.

Höhr-Grenzhausen

Keramikmuseum Westerwald. Deutsche Sammlung für historische und zeitgenössische Keramik, Lindenstrasse, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Tlf +49 2624 94601 0. Website: www.keramikmuseum.de. Westerwälder Steinzeug der letzten vierhundert Jahre, vom Prunkgefäß der Renaissance bis zum Nachttopf

aus der Jahrhundertwende. Vielfalt des Einsatzes von Keramik von der Wasserleitung bis zum industriell gefertigten Kaffeeservice. Aktuelle Tendenzen der zeitgenössischen deutschen und europäischen Keramik

→08.05.05 *Von der Ewigkeit des Augenblicks Türkische Fayencen*. Keramikmuseum Westerwald.

13.03.05-10.04.05 *Wim Mühlerdyck*. Retrospektive zum 100. Geburtstag. Keramikmuseum Westerwald.

03.04.05-05.06.05 *Anagame Ade*. Keramik aus dem Holzfeuer. Keramikmuseum Westerwald.

22.05.05-24.07.05 *Schöne kleine Welt*. Miniaturen. Keramikmuseum Westerwald.

22.05.05-21.08.05 *Rick del Rue*. Zwerge. Keramikmuseum Westerwald.

Karlsruhe

Badisches Landesmuseum, Museum beim Markt – Angewandte Kunst seit 1900, Karl-Friedrich Strasse 6, D-76133 Karlsruhe. Tlf +49 721 926-6578. Website: www.landesmuseum.de.

30.04.05-26.06.05 *Erbe von Jahrtausenden – Sejnane: Berberkeramik von Frauen aus Nordtunesien*. Katalog. Museum beim Markt. Den Spuren einer Jahrtausende alten Keramiktradition folgt diese Ausstellung, die den einjährigen Zyklus zur kultur-geschichtlichen Vielfalt Tunesiens mit einem besonderen Kleinod abschließt. Präsentiert wird eine einzigartige Auswahl der schönsten Berber-keramiken mit teilweise bisher nie ausgestellten Stücken, deren Entstehungszeit von der prähistorischen bis in unsere Zeit reicht. Sie stammen aus einem der bekanntesten Töpferzentren Nordtunesiens: Sejnane, das in den südlichen Ausläufern der Mogod-Berge liegt. Wie der Großteil der Bevölkerung des Maghreb stammen Sejnanes Bewohner von den Berbern ab, sprechen jedoch nicht ihre Sprache. Anders als im städtischen Bereich, in dem größtenteils Männer mit Töpferscheiben arbeiten, sind es in Sejnane die Frauen, die ohne Scheibe nach alter geschlechts-spezifischer Arbeitsteilung das Töpferhandwerk ausüben. Ihr wichtigstes Werkzeug sind die bloßen Hände. Mit ihnen wird der Ton aus den Schichten der umliegenden Hänge gewonnen, mühsam, wie das Wasser, nach Hause transportiert, aufbereitet und zu Vorratsgefäßen, Milchtöpfen, Schüsseln oder Tassen aufgebaut. Der Dekor entsteht mit Hilfe von Erdfarben und den zerstoßenen Blättern des heimischen Mastixstrauchs. Dabei greift die Töpferin auf eine linear-geometrische Ornamentik mit Unheil abwehrenden Symbolen zurück. In der Gegenüberstellung alter und neuer Gefäße wird der Wandel, vor allem aber die Beständigkeit von Form und Dekor aufgezeigt.

09.07.05-23.10.05 *Emile Gallé*. Museum beim Markt.

Köln

→29.05.05 *Der modellierte Körper – Studioausstellung zur keramischen Plastik*. Museum für Angewandte Kunst, An der Rechtschule, D-50667 Köln. Website: www.museenkoeln.de/museum-fuer-angewandte-kunst.

In der Studioausstellung stehen sich unterschiedliche künstlerische Körperdarstellungen in Keramik aus der Zeit des Barocks bis zur Gegenwart gegenüber. Die Abbildung des menschlichen Körpers ist eines der ältesten Motive in der Kunst und stellt gerade in der Keramik eines der Hauptthemen dar. In den verschiedenen Epochen unterscheiden sich seine Darstellungen nicht nur rein stilistisch, sondern ebenso in seiner physischen Ausformung, der bevorzugten Themenwahl sowie in seiner Funktion als Objekt. Nachdem die künstlerischen Errungenschaften der Antike im Mittelalter in Vergessenheit geraten waren und menschliche Figuren in der Regel ein eher steifes, oft stilisiertes Erscheinungsbild erhielten, eroberte die an den Naturwissenschaften interessierte Renaissance die anatomisch korrekte Körperdarstellung zurück. Insbesondere der nackte Körper rückte zunehmend in den Mittelpunkt des Interesses und gehört vor allem im Barock bzw. Rokoko zu den bevorzugten Motiven. Die heitere, amusement- und lustorientierte Grundstimmung der gehobenen Gesellschaft des 18. Jahrhunderts bestimmte auch die Sujetwahl der Künstler. So finden sich in der figürlichen Keramik, die in dieser Zeit eine rein dekorative Funktion besaß und einzig ästhetischen Gesichtspunkten genügen mußte, in besonderem Maße erotische Darstellungen sowie Götter und Gestalten aus der antiken Mythologie. Die Ausformungen der weiblichen wie auch der männlichen Figuren folgte dabei stets dem herrschenden Schönheitsideal, welches noch bis ins 19. Jahrhundert hinein seine Gültigkeit als maßgebende Formel behielt. Erst in der Kunst des 20. Jahrhunderts löst sich die Figurendarstellung von den vorgegebenen Richtlinien: Nicht selten wird nun das bisher streng verfolgte Körperideal zugunsten eines unkonventionellen und z.T. provokativen Umgangs mit der Körperlichkeit aufgegeben. Diese Entwicklung spiegelt gleichzeitig den Wandel der Funktion der keramischen Plastik vom zweckgebundenen, auf seine ästhetische Wirkung reduzierten Dekorationsstück zum eigenständigen Kunstwerk wider. Die Ausstellung umfasst etwa 30 Objekte von namhaften Künstlern wie z.B. Johann Peter Melchior, Alexandre Bigot oder auch Paul Scheurich, und deckt in spielerischer Weise Konstanten und Entwicklungen der figürlichen Keramik durch die Jahrhunderte auf.

Langerwehe

26.11.05-27.11.05 *Töpfermarkt*. Töpfereimuseum, Pastoratsweg 1, D-52379 Langerwehe. Website: www.toepfereimuseum.de. Tlf +49 2423 4446.

Ludwigsburg

Keramikmuseum des Württembergischen Landesmuseum i Schloss Ludwigsburg ved Stuttgart. Tlf +49 711 279-34 00. Website: www.landesmuseum-stuttgart.de. Das neue Keramikmuseum im Schloss Ludwigsburg zeigt auf gut 2000 m² im Obergeschoss des südlichen neuen Hauptbaus Keramik. Gezeigt werden mit Gebrauchs- und Kunstobjekten aus fünf Jahrhunderten aus der reichen Porzellan-, Fayence- und Majolikasammlung

des Württembergischen Landesmuseum alle Facetten des variantenreichen Materials. Kern der Sammlung ist das Ludwigsburger Porzellan. Gut die Hälfte der Ausstellungsfläche nimmt die europäische Porzellankunst ein. Meißen, Wien und die anderen großen Manufakturen des 18. Jahrhunderts sind mit qualitativollen Exponaten vertreten. Ein weiterer Schwerpunkt ist die Künstlerkeramik von 1945 bis zur Gegenwart aus vielen europäischen Ländern.

Mettlach

Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstrasse, D-66693 Mettlach. Website: www.keramikmuseum-mettlach.de. Tlf + 49 6864 81 1294.

München

Die Neue Sammlung, Staatliches Museum für angewandte Kunst, Prinzregenten-strasse 3, D-80538 München. Tlf +49 8922 78 44. Website: www.die-neue-sammlung.de. Dauerausstellung. *Moderne Keramik und Porzellandesign von 1900 bis heute*. Die Neue Sammlung, Staatliches Museum für angewandte Kunst.

galerie b15, neue keramik, Baaderstrasse 15, D-80469 München. Website: www.b15-wunderle.com.

10.03.05-16.03.05 *Meister der Moderne 2005 / Modern masters 2005*. Udstilling med Barbro Åberg og 30 andre kunsthåndværkere. International Trade Fair München, Paul-Henro-Spaak-Strasse 8, D-81829 München.

Oldenburg

06.08.05-07.08.05 kl 10.00/11.00-18.00 23. *Oldenburger Töpfermarkt*. Schlossplatz, Oldenburg. Website: www.werkschule.de. Der „Oldenburger Töpfermarkt“ hat eine 23-jährige Tradition und findet immer am ersten Wochenende im August auf dem Platz vor dem Oldenburger Schloss statt. Neben international bekannten Werkstätten wird sowohl traditionelle Keramik als auch experimentelle Keramik Kunst unterschiedlichster Ausrichtung in einer Mischung aus Galerieware, Sammlerstücke und Gebrauchskeramik in hochwertiger und zeitgemäßer Vielfalt gezeigt.

Selb-Plössberg

Deutsches Porzellan Museum, Abteilung III und IV, Europäisches Industrimuseum für Porzellan und Europäisches Museum für technische Keramik, Bahnhofstrasse 3, D-95100 Selb-Plössberg. Website: www.eimpk.de. Porzellanherstellung in Europa: Arbeitsplätze, Maschinen, Verfahren in 3 Jahrhunderten. Schauvorführungen der Dampfmaschine. Technische Keramik aus den Bereichen Medizin, Elektrotechnik und Raumfahrt.

05.03.05-august 2005. *Helmut Newton für Villeroy & Boch*. Europäisches Industrimuseum für Porzellan.

12.05.05-16.10.05 *Geometriart – Marcello Morandini*. Leben und Schaffen-zum 65. Geburtstag. Europäisches Industrimuseum für Porzellan.

09.12.05→? *Keramik-Porzellan-Glas · SIC Krefeld*. Europäisches Industrimuseum für Porzellan.

Staufen

Staufen, Zweigmuseum des Badischen Landesmuseum Karlsruhe, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: www.landesmuseum.de.

Weiden

Internationales Keramik-Museum Weiden, Zweigmuseum der Neuen Sammlung München, Waldsassener Kasten, Luitpoldstrasse 25, D-92637 Weiden/Oberfalz. Website: www.die-neue-sammlung.de/weiden og for aktuelle udstillinger www.weiden-oberpfalz.de. Keramiken des Vorderen Orients, altägyptische Keramik, Europäisches Blauweiß-Porzellan, Kunsthandwerk und Produktdesign des 20. Jahrhunderts. Neu: Chinesisches Porzellan der Qing-Dynastie.

Holland

Amsterdam

Galerie Carla Koch, Prinsengracht 510, NL-1017 KH Amsterdam. Website: www.carlakoch.nl.

02.04.05-30.04.05 *Wim Borst og Les Manning*. Ceramics. Galerie Carla Koch.

07.05.05-11.06.05 *Henk Wolvers og Emmanuel Boos*. Porcelain. Galerie Carla Koch.

10.09.05-15.10.05 *Wouter Dam og Steven Heinemann*. Ceramics. Galerie Carla Koch.

22.10.05-19.11.05 *Johan van Loon og Morten Løbner Espersen*. Ceramics. Galerie Carla Koch.

26.11.05-24.12.05 *Bodil Manz og Yik Yung Kim*. Porcelain. Galerie Carla Koch.

Groningen

→05.05.05 *Ceramics from Ming to Memohis – East meets West*. Groninger Museum, Museumeiland 1, NL-9711 ME Groningen. Website: www.groninger-museum.nl.

The Groninger Museum's collection of oriental ceramics belongs to the most important Dutch collection in this domain. The French designer Philippe Starck designed the pavilion bearing the same name especially for the display of this renowned collection. Ceramics from Ming to Memphis is a follow-on to the Bont en Blauw [Bright Blue] exhibition.

In this exhibition, antique cabinet porcelain, tea and coffee services and other tableware from the Far East is compared and contrasted with post-modern ceramics from the end of the twentieth century, created by designers such as Andrea Branzi, Alessandro Mendini, and Ettore Sottsass Jr from the Italian design studio Memphis. Although, at first sight, the exhibition appears to cover two entirely different worlds, it demonstrates just how closely related they actually are. Even ancient China experienced the (alleged) extremes in design and decoration, in much the same way as we ascribe such qualities to the Memphis items. An unorthodox presentation of post-modern and traditional oriental ceramics ensures unexpected combinations that will not only challenge and stimulate visitors but also surprise them.

Leeuwarden

Prinsessehof Leeuwarden, Nationaal Keramiek-museum, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.prinsessehof.nl.

Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen, Museumspark 18-20, NL-3015 CX Rotterdam. Tlf +31 10 44 19 400. Website: www.boijmans.rotterdam.nl.

Tegelen

Keramiekmuseum De Tiendschuur Tegelen, Kastelaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

→24.04.05 *De lokroep der keramiek*.
Keramiekmuseum De Tiendschuur Tegelen.

15.09.05-20.11.05 *Deense Keramisten*. Udstilling med bl.a. Karen Bennicke, Aage Birck, Michael Geertsen, Martin Bodilsen Kaldahl, Hans og Birgitte Börjeson, Lise Damsager Hansen, Bente Hansen, Aase Hugaard, Turi Heisselberg Pedersen, Nina Hole, Kim Holm, Steen Ipsen, Christin Johansson, Vibeke Borresen Krog, Mark Lauberg, Ann Linnemann, Kristine Tillge Lund, Sten Lykke Madsen, Malene Müllertz, Anders Ruhwald, Signe Schjødt, Lone Skov Madsen og Barbro Åberg. Katalog. Keramiekmuseum De Tiendschuur Tegelen.

Belgien

Brügge

Museum O.L.V. ter Potterie, Potterierei 79, B-8000 Brügge.

Bruxelles

Le Clockarium [Museum of Art Deco Ceramic Clocks], 163 boulevard Reyerslaan, B-1030 Brussels / Schaerbeek. Tlf/fax: +32 2 732 08 28.

puls contemporary ceramics, v/Annette Sloth, Place du Châtelain 4, B-1050 Bruxelles. Website: www.pulsceramics.com.

19.03.05-23.04.05 *Gertjan van der Stelt og Morten Løbner Espersen*. puls contemporary ceramics.

30.04.05-04.06.05 *Bente Hansen og Johanna Hitzler*. puls contemporary ceramics.

11.06.05-23.07.05 *Esther Stasse og Christin Johansson*. puls contemporary ceramics.

27.08.05-01.10.05 *Michael Geertsen og Signe Schjødt*. puls contemporary ceramics.

08.10.05-12.11.05 *Martin Bodilsen Kaldahl og Enno Jäkel*. puls contemporary ceramics.

19.11.05-22.12.05 *Arnold Annen og Ane-Katrine von Bülow*. puls contemporary ceramics.

Gent

Design Museum Gent. Museum voor Sierkunst & Vormgeving, Jan Breydel Straat 5, B-9000 Gent. Website: <http://design.museum.gent.be/>

Zulte

Centrum Goed Werk, Moerbeekstraat 86, B-9870 Zulte. Website: www.centrumgoedwerk.be.

Frankrig

Giroussens

Maison de la Ceramique Contemporaine, Place Lucie Bouniol, F-81500 Giroussens. Website: www.ceramique.com/MCCG/.

Henrichemont

Centre Céramique de la Borne, F-18250 Henrichemont.

Lacapelle-Biron

Musée Bernhard Palissy, Saint-Avit, 47150 Lacapelle-Biron. Tlf. +33 5 53 40 98 22.

Limoges

29.03.05-04.07.05 *Félix Bracquemond (1833-1914) et les arts décoratifs*. Katalog. Musée national de porcelaine Adrien Dubouché, 8bis, Place Winston Churchill, 87000 Limoges. Website: www.musee-adriendubouche.fr.

Mulhouse

Maison de la Céramique, 25, rue Josué Hofer, F-68100 Mulhouse. Tlf. +33 3 89 43 32 55.

Paris

Musée National de Céramique Sèvres, Place de la Manufacture, 92310 Sèvres. Tlf +33 41 14 04 20.

Musée des Arts Décoratifs, 107 Rue de Rivoli, 75003 Paris. Tlf +33 1 44 55 57 50

Musée national des Arts asiatiques–Guimet, Place d'Iéna 6, F-75116 Paris. Tlf +33 1 56 52 53 00.
Website: www.museeGuimet.fr. [bl.a. tidlig kinesisk keramik].

Musée Cernuschi, 7 Avenue Vélasquez, 75 008 Paris. Tlf +33 1 45 63 50 75. [bl.a. tidlig kinesisk keramik].

Musée Ennery, 59 Avenue Foch, Paris. Tlf +33 1 45 53 57 96. [bl.a. kinesisk og japansk keramik]
The private collection of Adolphe d'Ennery and his wife make up the museum. Ming vases, porcelain dogs, chinese furniture, and other objects from the Far East are on display - not all of them have any real value, but some do. Thus one gains perhaps as much insight into Adolphe d'Ennery and his spouse as the Far East.

Galerie Clara Scremini, 99 rue Quincampoix, 75003 Paris 3e. Tlf +33 1 48 04 32 42.

Carlin Gallery, 93 rue de Seine, 75006 Paris. Tlf + 33 1 44 07 39 54.

19.04.05-11.07.05 *Bernhard Dejonghe, l'homme, l'artiste et le Musée. Cinquante ans de céramique française, de 1955 à 2005.* Musée National de Céramique Sèvres.

juni-juli 2005 Udstilling med bl.a. Sandra Davolio. Carlin Gallery.

26.10.05-26.11.05 *Barbro Åberg. 2 person show.* Carlin Gallery.

23.11.05-20.03.06 *De l'immense au minuscule, de la vaisselle de l'ogre à la dinette, de la virtuosité en céramique.* Musée National de Céramique Sèvres.

Rouen

23.09.05→ *Ceramiques du XIXe Siecle.* Musée de la céramique, 1 rue Faucon, 76000 Rouen. Tlf +33 2 35 07 31 74.

Vallauris

Musée Magnelli, Musée de la Céramique, Place de la Libération, 06220 Vallauris. Tlf +33 4 93 64 16 05.

Musée Municipal de céramique et d'art moderne, Place de la Mairie, F-06220 Vallauris.

→09.05.05 *Exposition Jean Derval, un élu de la céramique.* Musée Magnelli.

11.06.05-03.10.05 *André Cottavoz.* Musée Magnelli.

Portugal

Lissabon

Juni 2005-september 2005. *Alev Ebüzziya Siesbye.* Museu Nacional do Azulejo, Rua da Madre de Deus 4, 1900-312 Lisboa. Website: www.mnazulejo-ipmuseus.pt.

Tyrkiet

Ankara

Juni 2005. *Alev Ebüzziya Siesbye.* Galeri Nev. Website: www.galerinev.com.

Japan

Tokyo

Yufuku Gallery, Annecy Aoyama 1F, 2-6-12, Minami-Aoyama, Minato-ku, Tokyo 107-0062.

10.03.05-24.03.05 *Ivar Mackay.* Yufuku Gallery.
A technically brilliant maker, Ivar Mackay works exclusively on the wheel in the traditional way, throwing classic and contemporary forms in translucent porcelain. His influences are the great Chinese and Korean throwers and glaze artists of the early dynasties, whose work features prominently in the Oriental Museum's collection of ancient ceramics.

”My primary interest is in the thrown form and I am working with Limoges porcelain and blended bodies to achieve maximum translucency, I seek painterly effects in my glazes and prefer the natural characteristics of reduction firing to complete the decorative process.”

Each signed pot is hand-thrown, carefully wheel-turned when leather-hard to produce a delicate structure, biscuit fired, glazed, and then fired again to a temperature of 1290° C. Liquid turquoise celadons, sang-de-boeuf and speckled copper reds, cobalt blue, intense tenmoku black, russet iron and crackled cream glazes feature in Ivar Mackay's expanding repertoire of specialist porcelain glaze recipes.

13.10.05-29.10.05 *Alev Ebüzziya Siesbye.* Yufuku Gallery, Annecy Aoyama 1F, 2-6-12, Minami-Aoyama, Minato-ku, Tokyo 107-0062.

USA

New York

21.04.05-21.05.05 *Action-Architectones.* Separatudstilling med Karen Bennicke. Folder. Nancy Margolis Gallery, 523 West 25th Street, NY 10001, New York. Tlf + 1 212 242 3013.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik udkommet 2004

ved Gunnar Jakobsen

Tove Anderberg. Skovspor. Galleri Profilen, Århus 2004. 18 s. ill. (s 4 Forord. Af Lars Fog-Poulsen og Peter Flejsborg og s 6, 8 og 10 Skovspor. Af Tove Anderberg).

Natur ganz Kunst. Positionen zeitgenössischer Gestaltung. Red. von Martin Faass und Sandra Köhler. Museum für Kunst und Gewerbe, Hamborg 2004, s 10 og 18. ill. [Tove Anderberg].

Mette Augustinus Poulsen | Sublim udstilling. Kunststoff. 1/2004, s 30. ill. Summary. [Anmeldelse].

Peter Brandes. Gensyn. Nye arbejder: keramik · Maleri · Tekst. Galerie Moderne, Silkeborg 2004. 109 s. ill.

Hvad så end illustration er – en samtale med Peter Brandes. Ved Marianne Bugge. Standart. 18. årg. 1/2004, s 36-37. ill.

Som at svæve på vandet. Inger Bruhn. Af Steffen Lange. [Artikel]. I: Kunstner og Menneske 3. Kunstnere og kunsthåndværkere i Århus-området. Foreningen Kunstneres Hus, Århus 2004, s 26-33. ill. litt. [Inger Bruhn].

Ole Christensen. Billedhugger. [Udstillingskatalog]. Red. af Mogens Lau. Bornholms Kunstmuseum, Rø 2004. 95 s. ill. noter. (s 5-10 Forord. Af Lars Kærulf Møller, s 19-27 Oles rum. Af Niels Frithiof Truelsen, s 33-55 Livsforelskelse. Af Peter Tiemroth og s 61-91 At formidle en formoplevelse. Af Mogens Lau).

Kvinden bag de fine glasurer af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 6/2004, s 57. ill. [Caroline Jensine Elisabeth Feveile samt Dansk Pottemageri og Jydsk Pottemageri].

Vibeke Fischer. Espergærde 2004. [8 s]. ill.

Trine Fjord Hansen. Love at first sight. En keramisk botanisk affære. [Designskolen Kolding, 2004]. 3-fløjet folder med 3 indlagte kort. [Supplement til udstillingen *Star Quality* med værker af fem nye keramikere].

Anne Fløche. Knebel [2004]. 48 s. ill. (s 46 af Lise Lotte Nielsen).

Selbstbestimmung und Gesetz. Die Kunsthandwerkerin Anne Fløche/Self-determination and natural laws. The craftswoman Anne Fløche. Von/by Ulla Munck-Jørgensen. Keramik Magazin. 26. Jahrg. 5/2004, s 40-43. ill.

Paul Gauguin. Une aventure de la céramique. Par Carole Andréani. La Revue de la céramique et du verre. 134/2004, s 16-19. ill. litt.

Michael Geertsen. Museumsbygningen, København 2004. [8 s]. ill. (s 1 af Thomas C. Thulstrup).

Michael Geertsen | Urostifter. Kunststoff. 1/2004, s 25. ill. Summary. [Anmeldelse].

Kulturelles Vexierbild/A Cultural picture puzzle. The assemblages of Michael Geertsen. Von/by Edmund de Waal. Keramik Magazin. 26. Jahrg. 6/2004, s 38-41. ill.

An Ultimate Rock Garden. Lotte Glob. By Giles Sutherland. Ceramics: Art and Perception. 57/2004, s 18-20. ill. [Gutte Eriksen].

Når skulpturen trænger sig på. Af Majken á Grømma. Rasmus. 12. årg. 23/2004, s 9. ill.

Majken á Grømma. Galleri Rasmus. 2004. [8 s incl omslag]. ill.

Ole Palsby og Bente Hansen. Bo Bedre. 9/2004, s 57-68. ill. *

Jac Hansen. 2004. Danmarks Keramikmuseum, Middelfart 2004. 28 s. ill. (s 3 Forord. Af Lise Seisbøll, s 3 Jac Hansens figurer ser på os. Af Thomas Winding, s 5 Tingfinder. Af Vagn Lundbye og s 7-9 Er det stadig tilladt at være keramikere? Af Jac Hansen).

Europæiske Stemmer/Voices of Europe. Nino Caruso, Italien; Claude Champy, Frankrig; Jørgen Hansen, Danmark. Af/by Lise Seisbøll. Grimmerhus, Middelfart 2004. 35 s. ill. noter. [s 2 og 24-33 Jørgen Hansen].

Sværvægtene på Grimmerhus/Heavyweights at Grimmerhus. Af/by Pernille Anker Kristensen. Kunststoff. 4/2004, s 30-31. ill. [Jørgen Hansen]. [Anmeldelse].

Aase Haugaard. Ceramic Dialectics. A Suspended Compromise. By Lisbeth Tolstrup. Kerameiki Techni. 47/2004, s 7-9. ill.

Yndigheder. mad & Bolig. 3/2004, s 84. ill. [Gerhard Henning].

Gentagelsens magi/The magic of repetition af/by Helle Hove. Kunststoff. 1/2004, s 6-9. ill.

Cocotten fra Samsø af Tina Jørstian. Louisiana Magasin. 15/2004, s 52-53. ill. [Sigrid Hovmand].

Den ukendte Georg Jensen. Af Michael Krogsgaard, Jens-Jørgen Frimand og Maria Damm. Georg Jensen Selskabet, København 2004. 82 s. ill. (Se specielt s 9-15 Billedhuggeren Georg Jensen og s 16-28 Keramik og lertøj). [Georg Jensen, Chr. Joachim, Bing & Grøndahl og P. Ipsens Enke].

[Annetette Klit]. horsens kunstgalleri, Horsens [2004]. 3-fløjet folder. ill.

Bloch & Kyhn – Julie Bloch Kyhn og Knud Kyhn hos Kähler. Ved Palle Birk Hansen. Nyt fra Næstved Museum. 63/2004, s 4-5. ill.

Pia Langelund. Royal Copenhagen, København. 20 s. incl. omslag. ill. Dansk og engelsk tekst. (s 3 Royal Copenhagen & Pia Langelund og s 5 Pia Langelund).

Den fortryllende paraboloid/The hyperbolic paraboloid. Interview ved/by Helle Hove. Kunststoff. 4/2004, s 16-19. ill. [Niels Lauesen].

Form på byen/Urban design. Interview med Ann Lilja ved Pernille Anker Kristensen. Kunststoff. 1/2004, s 10-15. ill.

Morten Løbner Espersen. La Revue de la céramique et du verre. 136/2004, s 62. ill.

Gudrun Meedom. Af Inger & Brian Erhardtson. keramiske noter. 10. årg. 19/2004, s 5-6.

Ursula Munch-Petersen af Teresa Nielsen. Rhodos, Humlebæk 2004. 256 s. ill. biografi. keramiske fagudtryk. registrant over illustrationer. noter og efterskrift. ib. 250 kr. [Tillige udgivet på engelsk].

Ursula Munch-Petersen. ...Fordi en blød streng altid svinger i mig. Af Sebastian Hauge Lerche. Auktionsliv. 6/2004, s 20-25. ill.

15 Fugleskåle. Dorthe Møller. 2004. [33 s]. ill. sign.

Tanja Møller Jensen. Et godt sted at sidde. Keramiske skamler. [Designskolen Kolding, 2004]. 3-fløjet folder med 3 indlagte kort. [Supplement til udstillingen *Star Quality* med værker af fem nye keramikere].

Portræt-Så er der serveret. mad & Bolig. 8/2004, s 127. ill. [Søren Ulrik Petersen].

Forsøg på at flyve – vejen mod en keramisk figur. *Værkstedstanker/Attempting to fly – Towards a*

ceramic figure. Studio thoughts. Af/by Peder Rasmussen. Kunststoff. 3/2004, s 8-11. ill. [Peder Rasmussen].

Poetry for the Eye. Jane Reumert's Transparent Vessels. By Jorunn Veiteberg. Kerameiki Techni. 47/2004, s 10-15. ill.

Inger Rokkjær. Lågkrukker. Hadsten 2004. [136 s]. ill. litt. (s 5 og 7 af/by David Whithing). Udgivet i forbindelse med Inger Rokkjær's 70-års fødselsdagsudstilling i Galleri Nørby.

Inger Rokkjær | Keramisk frodighed. Kunststoff. 1/2004, s 31. ill. Summary. [Anmeldelse].

Inger Rokkjaer. Synthese zwischen Ost und West/Synthesis of East and West. Von/by Bernd Pfannkuche. neue keramik. 3/2004, s 22-25. ill.

Tingenes tilstand/The State of Things/Anders Ruhwald. Kunstindustrimuseet, København 2004. [36 s samt bagflap]. ill. (s 3-4 Forord/Preface. Af/by Bodil Busk Laursen og s 25-27 og 29-31 Tingenes tilstand/The State of Things. Af/by Louise Mazanti).

Alev Ebüzziya Siesbye by Emma Clegg. keramiske noter. 10. årg. 19/2004, s 4. [Anmeldelse i Ceramic Review. 203/2003].

Alev Ebüzziya Siesbye. Ceramic Arts Notes. keramiske noter. 10. årg. 19/2004, s 4.

Alev Ebüzziya Siesbye. Bols et monochromes. Par Carole Andréani. La Revue de la céramique et du verre. 134/2004, s 36-39. ill. Summary.

Bente Skjøttgaard. Une céramiste danoise en chemin. Par William Gelius. La Revue de la céramique et du verre. 134/2004, s 32-35. ill. Summary.

Harald Slott-Møller. Red. af Teresa Nielsen. Vejen Kunstmuseum og Skovgaard Museet, Vejen og Viborg 2004. 60 s. ill. noter. (s 5-6 Forord. Harald Slott-Møller møder Niels Hansen Jacobsen. Af Teresa Nielsen, s 7-45 Harald Slott-Møller – liv og temaer. [Heri bl.a. s 14-15 samt 32 Brugskunsten]. Af Claudine Stensgaard Nielsen og s 46-60 Biografi. Harald Slott-Møller. Af Claudine Stensgaard Nielsen).

Tunneludsmykning som arabesk af Teresa Nielsen. Kunststoff. 1/2004, s 22-23. ill. [Tunneludsmykning af Helle Vibeke Steffensen på Fredericia Banegård].

Helene Thing. Kryb, kravl og krukker. Krukker som scenografisk baggrund. [Designskolen Kolding, 2004]. 3-fløjet folder med 3 indlagte

kort. [Supplement til udstillingen *Star Quality* med værker af fem nye keramikere].

Peter Tybjerg. Keramiker & Billedhugger / Ceramist & Sculptor. Af/by Lise-Lotte Blom. 2004. 36 s. ill. litt. ib.

Hans Vangsø. Galerie Besson, London 2004. [12 s incl. omslag]. ill. (s 2 by Gutte Eriksen).

Mingei fra Mols – Hans Vangsøs keramik. Af Henning Jørgensen. Billedkunst. 1/2004, s 28-31. ill. *

Åndelig rigdom i fjerde sals højde. Ginette Wien. Af Hans Petersen. [Artikel]. I: *Kunstner og Menneske 3*. Kunstnere og kunsthåndværkere i Århus-området. Foreningen Kunstnernes Hus, Århus 2004, s 130-137. ill. litt.

Rikke Frydensbjerg Østergaard. I skyggen af lyset. Lamper i porcelæn og fiberoptik. [Designskolen Kolding, 2004]. 3-fløjet folder med 3 indlagte kort. [Supplement til udstillingen *Star Quality* med værker af fem nye keramikere].

Barbro Åberg : Tidsporen. Keramisch Magazine Klei. 24. årg. 46/2004, s 9-11. ill.

Barbro Åberg. Ceramic Sculptures. By Lisbeth Tolstrup. Kerameiki Techni. 46/2004, s 4-7. ill.

Et designerliv/Life as a designer. Portræt af/Portrait by Pernille Anker Kristensen. Kunststoff. 4/2004, s 11-15. ill. [Claydies (Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen)].

The Design Encyclopedia by Mel Byars. Foreword by Terence Riley. Laurence King Publishing og The Museum of Modern Art samt Aschehoug, London og New York samt København 2004. 832 s. ill. litt. ib. 40 £/499 DKK. [Arne Bang, Thorvald Bindsbøll, Kay Bojesen, Axel Brühl, Valdemar Engelhardt, Hans Flygenring, Paul Gauguin, Annagrete Halling-Koch, Bente Hansen, Effie Hegermann-Lindencrone, Gerhard Henning, Ole Jensen, Christian Joachim, Nathalie Krebs, Bo Kristiansen, Arnold Krog, Pietro Krohn, Herm. A. Kähler, Finn Lynggaard, Erik Magnussen, Arno Malinowski, Grethe Meyer, Ursula Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Erik Nielsen, Patrick Nordström, Jens H. Quistgaard, Jane Reumert, Axel Salto, Alev Siesbye, Edith Sonne Bruun, Harald Slott-Møller, Magnus Stephensen, Eva Stæhr-Nielsen, Lin Utzon, Gertrud Vasegaard, Bjørn Wiinblad, J.F. Willumsen og Gunhild Aaberg samt Bing & Grøndahl, Den kongelige Porcelainsfabrik, Herm. A. Kähler, Nymølle og Saxbo]. *

Shopping Guide 04 05. To the best of Danish crafts and design. Red. af Dorthe Rud Michaelsen. Danish Crafts, København 2004. 160 s. ill. navregister. (s 5-7 Forord/Foreword/Vorwort. Af/by/von Dorthe Rud Michaelsen). [Rigmor Als Jørgensen, Beate Andersen, Jette Arendal Winther, Yvonne Berg, Hanne Bertelsen, Lis Biggas, Anne Black, Hans og Birgitte Börjeson, Mogens Falkenberg Hansen, Ditte Fischer, Jørgen Hansen, Malene Helbak, Marie Hjorth, Kim Holm, Sverre Tveito Holmen, Dorthe Hybel, Leif Hygild Andersen, Kirstine Kejser Jenbo, Annemette Kissow, Birthe Knudsen, Ann Linnemann, Jytte Møller, Marie Wiktor Möller, Malene Møller Hansen, Jesper Packness, Jane Reumert, Helene Rohner, Marianne Røgild, Birthe Sahl, Lene Stevns Jensen, Anna Sørensen, Inga Vestergaard Sørensen, Poul Vestergaard, Bent Wiborg, Birgitte Mørk Winther, Kirsten Winther Johannsen og Gunhild Aaberg samt Kähler Keramik m.fl.]. 85 DKK.

Bornholmsk værkstedskeramik. Af Lars Serena. Hjorths Fabrik, Bornholms Keramikmuseum·Bornholms Museum, Rønne 2004. 224 s. ill. litt. noter med litteratur. signaturer. Personregister. ib. 250 kr.

Bornholmske Keramikere. Sjællands Keramikmuseum, Roskilde 2004. 16 s incl omslag. ill. (s 3 Keramik fra klippeøen. Af Ernst Verwohlt, s 5-6 Bornholms keramik. Af Lars Kærulf Møller og s 11 Nogle strøtanker fra en keramiksamler. Af Hans-Henrik Dyhr). [Eva Brandt, Gerd Hiort Petersen, Hans A. Hjorth, Marie Hjorth, Julie Høm, Tonna Kjærsgaard, Bo Kristiansen, Lisbeth Munch-Petersen, Arne Ranslet, Jane Reumert, Anne og Peter Stougaard og Gertrud Vasegaard m.fl.].

Bornholms Museum·Bornholms Kunstmuseum 2002-2003. [Årsskrift]. 128 s. ill. noter. (s 9-42 Nyt fra Bornholms Museum 2002-2003. Af Ann Vibeke Knudsen (heri bl.a. s 37-42 om Hjorths Fabrik, Værkstedskeramikken [Jørgen Haugen-Sørensen m.fl.], Ung keramik [Foto med Hans-Henrik Dyhr og Charlotte Thorup hos Cassius Clay], Ole Christensen og De første værkstedskeramikere [Ernst Køie]) og s 43-60 Nyt fra Bornholms Kunstmuseum. Af Lars Kærulf Møller [Niels Møller, Jane Reumert samt Anne og Peter Stougaard]).

Holkahesten. [Katalog]. Af Mogens Lau. Gudhjem Museum 2004. 128 s. ill. litt. [Gerd Hiort Petersen, Marie Hjorth, Karin Høj Christensen, Julie Høm og Hans Munck Andersen].

Kunstner og Menneske 3. Kunstnere og kunsthåndværkere i Århus-området. Foreningen Kunstnernes Hus, Århus 2004. 141 s. ill. litt. [s 26-33 Som at svæve på vandet. Inger Bruhn. Af Steffen Lange og s 130-137 Åndelig rigdom i fjerde sals højde. Ginette Wien. Af Hans Petersen].

- Konstrunda i ord och bild* av Helmer Lång. Litteratur-tjänst/Kulturtjänst LKB, Vejbystrand 2004. 169 s. ill. [Svenning Bertelsen og Bente Brosbøl Hansen].
- Strandstræde Keramik*. Værkstedsfællesskab i 40 år. Af Gerd Bloxham Zettersten & Arvid Honoré. Indledning af Herbert Pundik. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck, København 2004. 144 s. ill. ib. 249 kr. [Beate Andersen, Jane Reumert og Gunhild Aaberg].
- Blå jul* af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 6/2004, s 22-27. ill. litt. [Bing & Grøndahl og Den kongelige Porcelainsfabrik].
- Christmas Plates & Other Commemoratives from Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl* by Lars Christoffersen. Schiffer Publishing Ltd., Atglen 2004. 240 s. ill. 39,95 £.
- Kongeligt Porcelæn 1775-1820*. Blåmalet porcelæn fra Den Kongelige Porcelænsfabrik. Af Lauritz Dorenfeldt. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck, København 2004. [Dansk udgave af "Kongelig dansk 2. Blåmalt porselen fra Den kongelige Porcelainsfabrik 1775-ca.1820" - Huitfeldt Forlag, Oslo 1998]. 152 s. ill. noter. kildehenvisninger. personregister. malermærker mv. Summary. Zusammenfassung. 299 kr.
- Flora Danica* af Mette-Marie Davidsen. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck/Royal Copenhagen, København 2004. 95 s. ill. kilder. ib. 249 kr.
- Flora Danica* by Mette-Marie Davidsen. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck/Royal Copenhagen, København 2004. 95 s. ill. kilder. ib. 249 kr. *
- Juleborde* af Lone Rahbek Christensen. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck, København 2004. 144 s. ill. ib. 299 kr. [Den kongelige Porcelainsfabrik]. *
- Smag & Behag*. Fra 1960'erne og 1970'erne. En introduktion ved Leif Lautrup-Larsen. Danmarks Keramikmuseum, Middelfart 2004. 8 s. ill. *
- Käblers Værk*. Om familien Kähler og deres keramiske værksted i Næstved 1839-1974. Af Peder Rasmussen. 2. udg. Nyt Nordisk Forlag · Arnold Busck, København 2004. 320 s. ill. litt. noter. kilder. personregister. ib. 399 kr.
- Käblers Værk*. Om familien Kähler og deres keramiske værksted i Næstved 1839-1974. Af Peder Rasmussen. Kunstbogklubben, København 2004. 320 s. ill. litt. noter. kilder. personregister. ib. 299 kr.
- Kært navn har mange navne* af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 5/2004, s 44-48. ill. [Kjøbenhavns Porcellains Maleri, Porcelænsfabrikken "Danmark" A/S og Lyngby Porcellæn]. [Søren Berg og Axel Brüel].
- Bornholms Frie Værksteder for Kunst og Håndværk* af Mogens Lau. [Artikel]. I: Bornholms Museum • Bornholms Kunstmuseum 2002-2003, s 85-96. ill. noter. [Lisbeth Munch-Petersen samt Poul Bækhoj, Bo Kristiansen, Vibeke Krogh, Julia M. Manitius og Hans Marx m.fl.]
- Céramique Danoise*. La Connexion Française. Par Peder Rasmussen. La Revue de la céramique et du verre. 134/2004, s 23-31. ill. Summary. [Daniel Andersen, Thorvald Bindsbøll, Peter Brandes, Lisa Engqvist, Gutte Eriksen, Jean René Gauguin, Svend Hammershøi, Niels Hansen Jacobsen, Karl Hansen Reistrup, G.F. Hetsch, Jais Nielsen, Georg Jensen, Christian Joachim, Asger Jorn, Richard Kjærgaard, Herm. H.C. Kähler, Nils Kähler, Richard Manz, Lisbeth Munch-Petersen, Patrick Nordström, Erik Nyholm, Carl Petersen, Christian Poulsen, Axel Salto, Karl Schrøder, Edith Sonne, Eva Stæhr-Nielsen, Jens Thirslund, Gertrud Vasegaard, Birthe Weggerby, Bode Willumsen og J.F. Willumsen m.fl.].
- Céramique Danoises* par Charlotte Poulsen. La Revue de la céramique et du verre. 136/2004, s 14-17. ill. Summary. [Omtaler keramisk tur i Danmark oktober 2003]. *
- Ceramic Art from Denmark*. From the collections of Danmarks Keramikmuseum. By Lise Seisbøll. Danmarks Keramikmuseum, Middelfart 2004. 64 s. ill. (s 3 Preface. By Lise Seisbøll and Hardy Granhøj Jørgensen, s 5-6 Danmarks Keramikmuseum og s 9-10 The Museum Collections).
- "From the Kilns of Denmark"* - Endstation im toten Winkel. Die USA-Tournee zeitgenössischer Keramik aus Dänemark endete im Berlin. Von Walter H. Lokau. Keramik Magazin. 26. Jahrg. 4/2004, s 31-35. ill. note. English Summary. [Beate Andersen, Michael Geertsen, Turi Heisselberg Pedersen, Gitte Jungersen, Bodil Manz, Inger Rokkjær, Alev Ebüzziya Siesbye, Lone Skov Madsen, Flemming Tvede Hansen, Hans Vangsgø og Gertrud Vasegaard m.fl.].
- Aus den Öfen Dänemarks/From the kilns of Denmark*. Von/by Gustav Weiss. neue keramik. 3/2004, s 48-49. ill. [Beate Andersen, Aage Birck, Martin Bodilsen Kaldahl, Nina Hole og Barbro Åberg m.fl.].
- Céramistes Danois à la Carlin Gallery* par Marielle Ernould-Gandouet. La Revue de la céramique et du verre. 134/2004, s 45-47. ill. [Beate Andersen, Malene Müllertz, Hans Vangsgø og Barbro Åberg].
- Fornemme Keramiske Veje/Exclusive Ceramic Paths*. Af Bjarne Kildegaard. Kunstuff. 2/2004, s 22-

25. ill. [Beate Andersen, Bente Hansen med Morten Skovmand, Sten Lykke Madsen med Nina Hole, Bodil Manz med Karen Bennicke og Lene Bødker, Malene Müllertz, Jane Reumert med Anders Ruhwald samt Gunhild Aaberg].

Biennalen for Kunsthåndværk og Design 2004.

Mangfoldighed. Danske Kunsthåndværkere, København 2004. 64 s. ill. (s 2-3 Forord/Foreword. Af/by Biennalekomitéen/The Biennial Committee 2004, s 4-5 Mangfoldighed/Diversity. Af/by Kuratorgruppen 2004/2004 Curatorial Group, s 34-Kunsthåndværk – en aktør i egen ret?/Crafts – a performer in its own right? Af/by Love Jönsson, s 38-41 og 62-64 Hvis bare jeg havde nogle flere liv. En samtale med Hella Jongerius/If only I had more lives. A conversation with Hella Jongerius. Ved/by Synne Rifbjerg, s 42 Værker, s 58-61 Rammen er sat/The frame is in place. Af/by Anne Stelzner). [Christian Buur Bangsgaard, Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Tine Broksø (Claydies), Anne-Mette Buus, Ane-Katrine von Bülow, Nina Erichsen, Rikke Frydensbjerg Østergaard, Alikka Garder Petersen, Jørgen Hansen, Iben Harboe, Louise Hindsgavl, Steen Ipsen, Christian Johansson, Karen Kjældgaard-Larsen (Claydies), Susanne Liebe, Kristine Tillge Lund, Better Lübbert, Morten Løbner Espersen, Bodil Manz, Peder Rasmussen, Signe Schjøth, Vibeke Fønnesberg Schmidt, Bente Skjøttgaard, Pernille Stougaard, Charlotte Thorup, Anne Tophøj og Ivan Weiss].

11 unge keramikere udstiller. *Keramik Under Jorden*. Keramik Under Jorden, København 2004. 31 s. ill. (s 5 og 7 KeramikUnder Jorden/CeramicsUnderGround. Af/by Marianne Krumbach, Kristine Tilge Lund og Jane Holmberg Andersen). [Christian Buur Bangsgaard, Karin Blach Nielsen, Louise Hindsgavl, Jane Holmberg Andersen, Christin Johansson, Marianne Krumbach, Kristine Tilge Lund, Ane Møller David- sen, Marianne Nielsen, Anders Ruhwald og Signe Schjøth].

A Secret History of Clay from Gauguin to Gormley. s 96 og 102 [Michael Geertsen] og s 48 og 103 [Asger Jorn]. *

8e rencontre Internationale Ceramiques Danoises. Centre Creation Ceramique de la Borne. 2004. 32 s. ill. (s 2 D'une rencontre à l'autre. Par Brigitte Marionneau, s 3 Images de voyage, s 4 D'un voyage, l'autre. Par Charlotte Poulsen, s 5 Images de voyage og s 6-7 La Céramique Danoise - vue de l'intérieur. Par Martin Bodilsen Kaldahl) [s 18-19 Martin Bodilsen Kaldahl, s 20-21 Hans & Birgitte Börjeson. Par Phil Rogers, s 14-15 Ditte Fischer, s 24-25 John Gibson. Par John Gibson, s 30-31 Jørgen Hansen. Par Lisbeth Bonde, s 10-11 Sverre Tveito Holmen. Par Jorunn Veiteberg, s 16-17 Annemette Kissow. Par Annemette Kissow, s 8-9 Malene Møller Hansen. Par

Jorunn Veiteberg, s 22-23 Anders Ruhwald. Par Anders Ruhwald et Ulla Munck Jørgensen, s 28-29 Anne & Peter Stougaard. Par Anne et Peter Stougaard, s 26-27 Charlotte Thorup. Par Charlotte Thorup og s 12-13 Mette Marie Ørsted. Par Mette Marie Ørsted].

Unison. Maskiner til et velfungerende samfund. Danmarks Keramikmuseum, Middelfart 2004. Vendeboek. [34 s]. ill. [Per Andresen, Claus Domine Hansen, Anne Mette Hjortshøj og Marie Wiktor Møller fra cassiusclay samt estiske keramikere]. *

Tid til Unik keramik. mad & Bolig. 8/2004, s 74-75. ill. [Michael Geertsen, Louise Hindsgavl, Sten Lykke Madsen og Lone Skov Madsen].

Star Quality. Værker af fem nye keramikere. [Designskolen Kolding, 2004]. 4-fløjet folder. [Trine Fjord Hansen, Tanja Møller Jensen, Helene Thing, og Rikke Frydensbjerg Østergaard samt Vidar Grønnerød]. Hertil hører for hver af keramikere en 3-fløjet folder med 3 indlagte kort.

The Westerwald Prize 2004. By Janet Mansfield. Ceramics: Art and Perception. 57/2004, s 74-76. ill. [Ane-Katrine von Bülow og Karen Michelsen].

Examen. Afgangsudstilling Glas & Keramikskolen på Bornholm 2004. Glas & Keramikskolen på Bornholm, Nexø 2004. 70 s. ill. (s 7 Forord 2004/Preface 2004. Af/by Jens Lau Petersen og s 9 Examen 2004/Exam 2004. Af/by Louise Mazanti). [Lisbeth Brandt-Erichsen, Peter Durløv, Anja Engler, Ninna Gøtzsche, Berit Handskemager, Hanne Hansen, Helenaa Hedegaard, Claus Herreborg, Tea Jensen, Sara Scheel].

Examen i glas og keramik af Klaus Meedom. Kunststoff. 3/2004, s 28-29. ill. English summary. [Peter Durløv, Anja Engler, Berit Handskemager og Tea Jensen].

Galleri Nørby. contemporary danish ceramics. Galleri Nørby, København 2004. 4-fløjet folder. ill. [Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Michael Geertsen, Nina Hole, Steen Ipsen, Bodil Manz, Malene Müllertz, Peder Rasmussen og Bente Skjøttgaard].

Over alle grænser. Kunst og håndværk 1880-1910. Af Jørgen Schou-Christensen. Det danske Kunstindustrimuseum, København 2004. 21 s. [Thorvald Bindesbøll, Paul Gauguin, Effie Hegermann-Lindencrone og J.F. Willumsen m.fl.].

Beyond all Bounds. Art and Craft 1880-1910. By Jørgen Schou-Christensen. Det danske Kunstindustrimuseum, København 2004. 21 s. [Thorvald Bindesbøll, Paul Gauguin, Effie Hegermann-Lindencrone og J.F. Willumsen m.fl.].

Kunst og håndværk 1880-1910. Over alle grænser. Af Rikke Rosenberg. Skoletjenesten / Kunstindustrimuseet, København 2004. 16 s incl omslag. ill. [Thorvald Bindesbøll, Paul Gauguin, Elise Konstantin Hansen, Arnold Krogh, Theodor Philipsen og J.F. Willumsen]. *

De industrielle ikoner : Design Danmark. Red. af Lars Dybdahl. Det danske Kunstindustrimuseum, København 2004. 170 s. ill. litt. (s 6 Forord. Af Bodil Busk Laursen, s 6 Forord. Af Lars Dybdahl, s 7 Om udstillingen. Af Lars Dybdahl, s 9-20 Industriel Design Danmark. Af Lars Dybdahl, s 21 English Summary, s 24-25 Det musselmaledede stel. Af Trine Ahrens Holst, s 52-53 Sonja fajancestel. Af Rikke Rosenberg Hansen og s 100-101 Ildpot. Af Charlotte Malte Kelly).

Great Pots. Contemporary Ceramics. From Function to Fantasy. By Ulysses Grant Dietz. F & W Pubns, 2004. [Tidligere udgave 2003 The Newark Museum og Guild Publishing, Newark og Madison]. 208 s. ill. litt. noter. index. hf. [Gutte Eriksen, Bodil Manz og Richard Kjærgaard]. *

Skandinavisk design. Klassisk og moderne skandinavisk livsstil og dens betydning. Af Ingrid Sommar. Nyt Nordisk Forlag·Arnold Busck, København 2004. 224 s. ill. register. ib. 299 kr. [Grethe Meyer og Ursula Munch-Petersen samt Alev Siesbye]. *

Artists-in-Residence in Dänemark/Artists-in-Residence in Denmark. Von/by Ann Linnemann. neue keramik. 4/2004, s 48-51. ill. *

Erik Veistrup. Surrounded by Ceramics. By Lise Seisbøll. Modernism Magazine. 7/2004, s 54-59. ill. [Christian Bruun, Gutte Eriksen, Bente Hansen, Karl Hansen Reistrup, Anne Kjærsgaard, Søren Kongstrand, Mark Lauberg, Erik Nyholm, Bjørn Nørgaard, Christian Poulsen, Axel Salto, Alev Siesbye, Gertrud Vasegaard og Birte Weggerby m.fl. samt Saxbo]. [Samleren Erik Veistrup].

Farver og former af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 3/2004, s 34-37. ill. litt. [Om samleren Kim Steen og hans samling af keramik fra Michael Andersen & Søn].

Med passion för keramik och glas av Gert Backe. Antikbörseren.10/2004, s 13-19. ill. [Samlerne Carsten Larsen og Erik Bendtsen].

Kunststoff artcraftdesign. 1.-. 2004-. Udg. af Danske Kunsthåndværkere. Red. af Merete Erbou Laurent (2004-). [Fortsættelse af ”Dansk Kunsthåndværk”, som herefter er ophørt].

Europæisk fajance 1300-1800. Bestandskatalog ved Ulla Houkjær. Det danske Kunstindustrimuseum, København 2005.

Stentøj fra Den kongelige Porcelainsfabrik 1912-1985. Af Leif Lautrup-Larsen. Nyt Nordisk Forlag·Arnold Busck, København 2005.

Knabstrup. Jernløse Lokalhistoriske Arkiv. 2005.

Porcelænsfabrikken "Danmark" og Kjøbenhavns Porcellains Maleri. Af Lise Skjøt-Pedersen. Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk Kommune. 2005.

Saxbo. Af Jette-Louise Hoffmeyer. 2005.

Hjorths Keramik. Red. af Lars Serena. Bornholms Museum, Rønne 2006.

Dansk kunstnerkeramik. Bestandskatalog ved Bodil Busk Laursen. [Kunstindustrimuseets samling af dansk kunstnerkeramik 1880-2000]. Det danske Kunstindustrimuseum, København 2006/2007.

Keramiske Profiler. Af Ane Maria og Anni Holst Schmidt. Rhodos [www.rhodos.dk], Humlebæk.

Anmeldelser på vej til keramiske noter 22/2005

Strandstræde Keramik. Værkstedsfællesskab i 40 år. Af Gerd Bloxham Zettersten & Arvid Honoré. Indledning af Herbert Pundik. Projekt og idé: Ingrid Nørby. Nyt Nordisk Forlag·Arnold Busck, København 2004. 144 s. ill. personregister. ib. 249 kr.

Iznik – The Artistry of Ottoman Ceramics. By Walter B. Denny. Thames and Hudson, London 2004. [Web-site: www.thameshudson.co.uk]. 240 s. ill. litt. noter. index. ib. 45 £.

Song Dynasty Ceramics by Rose Kerr. Far Eastern Series. Victoria & Albert Publications, London 2004. 128 s. ill. litt. noter. index. ib. 30 £.

Chinese Armorial Porcelain. Volume II. By David Sanctuary Howard. Heirloom and Howard, Chippenham 2003. 900 s. ill. litt. index. ib. kassette. 630 £.

British Studio Potter's Marks by Eric Yates Owen and Robert Fournier. 2nd edition. A & C Black, London 2005. [Website: www.acblack.com]. 672 s. ib. 40 £.

Crystalline Glazes by Diane Creber. 2nd edition. Ceramics Handbooks. A & C Black, London 2005. 128 s. ill. litt. hf. 13,99 £.

Anmeldelserne omfatter bl.a. en bog om "Bornholmsk værkstedskeramik" samt bøger om kinesisk, svensk, finsk og tysk keramik, om enkelte keramikere og designere (Shoji Hamada og Magdalene Odundo samt Christopher Dresser), enkelte keramiske virksomheder og deres produktion (Den kongelige Porcelainsfabrik og Porzellanmanufaktur Fürstenberg) samt en meget omfattende keramisk håndbog.

Bornholmsk værkstedskeramik. Af Lars Serena. Hjorths Fabrik, Bornholms Keramikmuseum·Bornholms Museum, Rønne 2004. 224 s. ill. litt. noter med litteratur. signaturer. Personregister. ib. 250 kr.

En længe savnet bog har endelig set dagens lys og så er forfatteren endog den største kender af bornholmsk keramik : Lars Serena fra Bornholms Museum i Rønne. Forfatteren er uddannet som billedhugger på Kunstakademiet i København og har opholdt sig på Bornholm i mere end 25 år. Dette giver bogen en helt speciel kunstnerisk kvalitet. Bogen tager sin begyndelse i 1933, hvor Hans. A. Hjorth oprettede det første studio-værksted på Bornholm til sine to døtre Lisbet og Gertrud – Senere L. Munch-Petersen og G. Vasegaard – og slutter så sent som i 2003 med Pernille Stougaard, der er afgangsgænger fra Glas- og Keramikskolen i Nexø samme år.

Bogen er meget velskrevet med kun få fejl. Den største findes på side 104, hvor Peter Stougaards afbildede kande ikke er fremstillet som teksten beskriver, men corpus er drejet op og skåret helt igennem og derpå er over og underdelen genplaceret på hinanden, men vendt 180°. [Ref.: skål i samme teknik i anmelderens samling købt på værkstedet med ovennævnte tekniske forklaring].

Layoutet er konsekvent gennemført og med mange smukke og karakteristiske illustrationer. Man kan altid diskutere valget af illustrationer, men ansvaret er jo bestemt forfatterens og anmelderen er bekendt med, at der i flere tilfælde er valgt "ting", som keramikeren syntes bedst om.

En bog fra et kulturhistorisk museum skal selvfølgelig favne bredt, hvad bogen også gør. Men hvis man ikke har en god viden om bornholmsk keramik plus en fin æstetisk næse, kan det være meget svært klart at se, hvem der hører til toppen af den danske superliga, og på den anden side at se, hvem der hører til bunden af bornholmerserien. Det er nok bogens stærke side, at den favner så bredt, men også et problem, hvis man kun er interesseret i toppen af bornholmsk keramik.

Bagerst i bogen findes tre interessante afsnit benævnt "Noter med litteratur, Keramikere og mærkninger" samt "Personregister". Især afsnittet "Keramikere og mærkninger" er værdifuldt, idet det indeholder en biografi af ca. 150 keramikere samt ikke mindst deres signaturer og mærker, som er fotografisk gengivet, hvilket giver en "varm" stoflighed, hvor man bl.a. også kan studere skærven. Dette er en klar fordel frem for en f.eks. "kold" tuschtegning, som oftest er normen.

Bogen kan varmt anbefales til alle med interesse for bornholmsk værkstedskeramik. Anmelderen har en forventning om, at bogen bliver et standardværk i mange år fremover, samt at den vil skabe en forøget focus på bornholmsk værkstedskeramik, der i alt for mange år har haft en for lav status i den øvrige del af Danmark – på bornholmsk kaldet "ovre".

Hans-Henrik Dyhr

Kongeligt Porcelæn 1775-1820. Blåmalet porcelæn fra Den Kongelige Porcelænsfabrik. Af Lauritz Dorenfeldt. Nyt Nordisk Forlag·Arnold Busck, København 2004. [Dansk udgave af "Kongelig dansk. Blåmalt porselen fra Den kongelige Porcelainsfabrik 1775-ca.1820" - Huitfeldt Forlag, Oslo 1998]. 152 s. ill. noter. kildehenvisninger. personregister. malermærker mv. Summary. Zusammenfassung. 299 kr.

Nordmanden Lauritz G. Dorenfeldt redegør i "Kongeligt porcelæn 1775-1820" for de blåmalede stels og i særdeleshed det musselmalede stels tilblivelseshistorie frem til 1820, hvor bind 2, der udkom i 2002, dækker tiden fra 1820 og frem til 1923.

Bind 1 af den oprindelige norske udgave var kun på 112 sider, mens den danske udgave er forøget med 40 sider, hvilket inkluderer nye forskningsresultater, for forfatteren har i mellemtiden arbejdet videre med det blåmalede porcelæns historie, udover at der er tilføjet yderligere illustrationer, så billedet af dette porcelæns historie er blevet mere komplet med denne nye stærkt udvidede og reviderede danske udgave. En lille anke har jeg dog og den er, at man har øget højden af bind 1 i forhold til bind 2 med ½ cm – hvorfor dog det, når de to bind rent faktisk udgør en helhed?

Der redegøres for vanskelighederne ved at fremstille rent hvidt porcelæn, specielt når der brugtes bornholmsk kaolin. Efterhånden nåede man dog frem til en slemmemetode, som løste dette problem, men så fik man på grund af urenheder problemer med den blå koboltfarve, som dog også blev løst.

Det blå underglasurdekorerede porcelæn skulle være fabrikens hjørnesten og økonomiske rygrad. Dette porcelæn var billigt at fremstille i modsætning til det væsentlig mere prestigeprægede brogetmalede overglasurdekorerede porcelæn, hvorfor man forventede, at det ville blive solgt godt og det blev det jo.

På den tid kopierede fabrikkerne i stort omfang hinanden, således kopierede også Den kongelige Porcelainsfabrik de fleste af sine frembringelser efter de europæiske porcelænsfabrikkers store forbillede, fabrikken i Meißen. Således også det musselmalede stel, som efterhånden dog adskiller sig meget fra det oprindelige mønster. Fornyet af Arnold Krog i midten af 1880'erne og senest af Karen Kjældgård-Larsen med Mussel Mega i 2000.

Talrige illustrationer viser de mange dele, der har hørt til såvel det musselmalede som de øvrige blåblomstrede stel. Musselmønsterets udvikling og opbygning gennemgås og forfatteren søger også at forklare begrebet ”musselmalet”, hvilket ikke er helt enkelt.

Flere blåmaleres historie rulles op sammen med arbejdet med at identificere dem og deres mærker og dermed ikke mindst den vigtige datering af de bevarede steldele, som er rigt repræsenteret med fine optagelser.

Selv læsere, der ikke er specielt interesserede i de musselmalede og de øvrige blåblomstrede stels historie, bliver fanget af denne velskrevne og spændende beretning om dette porcelæn, hvoraf kun beskedne mængder af det ældste er bevaret, trods den store produktion, der har været i tidernes løb. Som Steen Nottelmann fra Royal Copenhagen anfører i sit forord til bogen om det blåmalede porcelæn:

Slidt op netop på grund af sin succes, med den stadige mulighed for komplettering, hvor gammelt og nyt har kunnet bruges imellem hinanden indtil den dag, da det gamle var væk.

Prisværdigt er det, at bind 1 nu også foreligger på dansk, således at værket om det blåmalede porcelæn fra Den kongelige Porcelainsfabrik nu er komplet og oven i købet i en stærkt udvidet udgave. Værket vil fremover være et uundværligt opslagsværk for museer, samlere, auktionshuse samt antikvitethandlere.

Den oprindelige norske udgave af værket er anmeldt i *keramiske noter* 12/2000, mens den danske udgave af bind 2 er anmeldt i *keramiske noter* 17/2003.

Gunnar Jakobsen

Christmas Plates & Other Commemoratives from Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl by Lars Christoffersen. Schiffer Publishing Ltd., Atglen 2004. 240 s. ill. 39,95 £. [Website: www.schiffer.com - Bogbestilling: info@bushwoodbooks.co.uk].

Juleplatter er vi mange, som har et forhold til - min mor samlede på dem fra, var det 1953 og frem til begyndelsen af 80'erne, hvor far syntes, at nu blev de lidt for dyre og dertil kom, at de efterhånden fyldte lige vel meget, så ... Jo, det var selvfølgelig dem fra Den kongelige Porcelainsfabrik, som mor samlede på og som jeg nu er den lykkelige ejer af. Ja, og som nu lever en hengemt tilværelse på et loft. Så lad os se på, hvad forfatteren mener, at de er værd, for i dag er de på det nærmeste gået af mode, i hvert fald i Danmark, og de fleste fra den periode fås for en slik på loppemarkeder.

Flere plattebøger findes på dansk, dog alle med adskillige år på bagen, således *Den Kongelige Porcelænsfabriks Platter*. The Royal Copenhagen Porcelain Manufactory Plates. Udg. af Den Kongelige Porcelainsfabrik, 1970. *Danske platter 1895-1971*. juleplatter. jubilæumsplatter. Mors Dags platter. Udg. af Dansk Preva i samarbejde med Bing & Grøndahl, 1971. *Danske platter* af Susanne Holmström. Udg. af Sesam, 1978.

Herudover findes på engelsk *Bing & Grøndahl*. Christmas Plates. The First 100 Years. Af Pat Owen. Landfall Press og Viking Import House, Dayton, Ohio 1995 [Tidligere udkommet under titlen *The Story of Bing & Grøndahl Christmas Plates*, 1962].

Platteeventyret startede med Bing & Grøndahls første juleplatte i 1895, hvor Den kongelige Porcelainsfabrik først så fidusen i 1908. Begge platter produceres den dag i dag af Royal Copenhagen.

Bing & Grøndahl var i 1969 igen først med en ny platte - ”mors dags platten”, der har dyrebørn som motiv. Den første udsendes i et ret begrænset oplag og er derfor meget efterspurgt af samlere. Idéen slog igennem og mors dags platten produceres fortsat af Royal Copenhagen, som ikke var så heldig med sin egen, som man i 1971 startede med en produktion af, som dog kun varede frem til 1982, og det uagtet at gode kunstnere stod bag den med tegnerne Kamma Svensson (3), Arne Ungermann (4) og Ib Spang Olsen (5). Her er prisen sat til 15-25 USD.

Nogle sider er viet årskrusene, som Den kongelige Porcelainsfabrik startede med at lave i 1967 og fortsat producerer, dog må det desværre tilføjes, at de første er virkelig gode, mens mange af de seneste ikke er særligt spændende, hvor en kendt kunstner har [fået] overført et af sine billeder til krusets overflade. Uheldigt er det, at bogens billedredaktør har svigtet, idet to af krusene er gengivet to gange, hvorfor der så mangler gengivelser af de krus, hvis tekst de er

placeret sammen med, udover fire andre krus, hvor der ikke var illustrationer til rådighed.

Selv om det ikke fremgår af bogens titel, så indeholder bogen også en oversigt over nogle af Aluminias platter, dvs Aluminias juleplatter, der fremstilledes fra 1904 og i to størrelser med forskellige motiver, hvor produktionen af den store stoppede i 1930, mens man fortsatte med at fremstille den lille frem til 1938. Herudover er der en liste over Børnehjælpsdagens platter. Der er dog kun gengivet en enkelt juleplatte og en enkelt børnehjælpsplatte.

Bogen slutter lidt umotiveret med en oversigt over A. Michelsens juleskeer, hvad så siden det har med platter fra Bing & Grøndahl og Den kongelige Porcelainsfabrik at gøre! Ja, og hertil kommer så ligeledes lidt umotiveret nogle få fotos af vaser og figurer fra Den kongelige Porcelainsfabrik. Bagerst i bogen findes et udmærket forsøg på at opstille en liste over de utallige kunstnere, som har været engageret i platteindustrien.

Der findes kunstnerisk meget fine platter, men også meget plattenslageri, som bare udnytter folks samlermani. Der er meget fine tidlige platter af kunstnere som F.A. Hallin, J.-P. Dahl-Jensen, Effie Hegermann-Lindencrone og J. Plocross Irminger.

Der er ingen tvivl om, at man får en god oversigt over de væsentligste danske platter med denne bog, selv om der også findes andre producenter end lige Bing & Grøndahl og Den kongelige Porcelainsfabrik samt Aluminia. Dog savner jeg nogle af platterne til forskellige firmaer, blandt disse er bryggeriplatterne, som er rimeligt almindelige, men om de er lavet på Aluminia, Bing & Grøndahl eller Den kongelige Porcelainsfabrik har jeg ikke helt styr på.

Priserne kan være interessante for nogen, idet de er en indikation for tidens strømninger, men ikke mindst for handlende og samlere, som bogen også primært henvender sig til, vil det være en nyttig bog.

Gunnar Jakobsen

The Design Encyclopedia by Mel Byars. Foreword by Terence Riley. Museum of Modern Art, Laurence King Publishing og Aschehoug, New York, London og København 2004. 832 s. ill. litt. ib. 40 £/499 kr.

Hvilke forventninger kan man stille til en sådan *Design Encyclopedia*, der dækker tiden fra 1870 og frem til i dag, og som Museum of Modern Art står bag ved? Ja, først og fremmest en internationalt funderet encyklopædi, som inkluderer de mest væsentlige designere og kunsthåndværkere samt producenter fra hele verden.

The Design Encyclopedia attempts pay the same acute attention to design that fine-art history publications have to their subject matter. ... Even though this book is about design, the use of the word 'design' is problematic, especially in English. 'Design' has come to have both abstract and concrete meanings. However, the context here is a concrete, specific one: the design of an object that has a function. This general definition separates design from fine art. The arguable distinction is not always absolute, and there are gray areas where craft and the decorative arts merge with industrial design.

There are separate entries in the book for these categories of people, groups, institutions, and adjunct subjects:

- designers and craftspeople
- design studios, consortiums, and partnerships
- noteworthy manufacturers or editors of products
- significant historical periods and styles
- materials.

Mel Byars

Spændende er det så at finde ud af, hvem der nu er kommet med? For det siger en hel del om et sådant opslagsværk. Stærkt repræsenteret er dansk møbelkunst, men den har også været meget oppe i tiden og for en dels vedkommende rimelig beskrevet på engelsk. Derimod står det lidt sløjere til på keramikens område, hvor følgende er beskrevet: Arne Bang, Thorvald Bindesbøll, Axel Brüel, Valdemar Engelhardt, Hans Flygenring, Paul Gauguin, Annagrete Halling-Koch, Bente Hansen, Effie Hegermann-Lindencrone, Gerhard Henning, Christian Joachim, Nathalie Krebs, Bo Kristiansen, Arnold Krog, Jens Jacob Herring Krog Jensen, Pietro Krohn, Herm. A. Kähler, Finn Lynggaard, Erik Magnussen, Arno Malinowski, Grethe Meyer, Gunnar Nylund, Ursula Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Erik Nielsen, Patrick Nordström, Jane Reumert, Axel Salto, Alev Siesbye, Edith Sonne Bruun, Harald Slott-Møller, Magnus Stephensen, Eva Stæhr-Nielsen, Lin Utzon, Gertrud Vasegaard, Bjørn Wiinblad, J.F. Willumsen og Gunhild Aaberg samt Bing & Grøndahl, Den kongelige Porcelainsfabrik, Herm. A. Kähler, Nymølle og Saxbo.

Hvem kender Annagrete Halling-Koch som keramikker? Hun er født i 1947 og uddannet på Kunsthåndværkerskolen i København og har arbejdet på Bing & Grøndahl? Jo, hun har såmænd lavet glaslamper for Holmegaard, men åbenbart også på et tidspunkt keramik, for som sådan er hun anført.

Ja, og hvem kender Jens Jacob Herring Krog Jensen, der er født i 1898 og døde i 1978. Han er fynbo og udvandrede til USA i 1927, hvor han fra 1928-1948 arbejdede med at dekorere keramik på det berømte Rookwood Pottery i Cincinnati i Ohio.

Helt opdateret er forfatteren dog ikke, idet opslaget om Bo Kristiansen kun meddeler, at han er født i 1944, men ikke at han afgik ved døden så tidligt som i 1991.

Encyklopædien rummer en del gengivelser af design og kunsthåndværk, men selvsagt alt for få, når der er 3500 opslag og ”kun” omkring 700 illustrationer, men alligevel flot, når alt skal rummes inden for de 832 sider, som bindet er på. For de i forvejen mest veldokumenterede har Mel Byars valgt at spare på pladsen til fordel for dem, der ikke er så velbeskrevne, hvilket måske giver en skævvridning, men til gengæld giver plads til dem, hvor behovet er større.

Det er et nyttigt opslagsværk, som man herved har fået, og nok bedst, når det ikke lige drejer sig om danske designere og kunsthåndværkere. Specielt på keramikens område, som *keramiske noter* især har fokus på, må man sige, at mange er kommet med, også af de væsentlige, men at endnu flere mangler. Der findes flere tilsvarende encyklopædier, men denne hører absolut til blandt de bedste.

Lad os håbe, at der inden for overskuelig tid udkommer et nyt dansk design- og kunsthåndværkerleksikon både på dansk og engelsk, så vi selv får den hårdt tiltrængte fornyelse af Dansk Kunsthåndværkerleksikon, som udkom i 1979 samtidigt med, at den herved opnåede viden om det så højt berømmede danske design og kunsthåndværks mestre når ud til et større internationalt publikum.

Gunnar Jakobsen

Skandinavisk design. Klassisk og moderne skandinavisk livsstil og dens betydning. Af Ingrid Sommar. Nyt Nordisk Forlag·Arnold Busck, København 2004. 224 s. ill. ib. 299 kr.

Denne bog er en af de mange livsstilsbøger, som har været på mode de senere år og som udfylder et marked og vel som sådan har sin berettigelse, men som fagbog er den ikke meget bevendt og det hverken inden for møbler, glas eller keramik såvelsom andre emner, idet den selvsagt ikke er særligt dybtgående. På keramikens område er to repræsenteret - Grethe Meyer og Ursula Munch-Petersen med hver sit stel. Grethe Meyer med klassikeren *blåkant* og Ursula Munch-Petersen med nyklassikeren *Ursula*.

Bogen er flot illustreret med mange fotos af såvel enkeltgenstande som interiører, heriblandt fotos fra Finn Juhls hjem, hvor man kan skimte en af Alev Siesbyes smukke skåle.

Gunnar Jakobsen

Kinesiska Keramiska Mästerverk/Chinese Ceramic Treasures. I Urval från Ulricehamns Östasiatiska Museum, inkluderande Dr. Carl Kempes samling/A selection from Ulricehamn East Asian Museum, including the Carl Kempe Collection. Red. af Leif Petzäll. Tekst af Erik Engel. [Katalog]. Ulricehamns Konst- o. Östasiatiska Museum [Website: www.ostasiatiskmuseum.com], Ulricehamn 2003. 495 s. ill. litt. noter. kort. ib. Svensk og engelsk tekst. Trykt i 1000 ekpl. 995 SEK.

Ulricehamns Östasiatiska Museum har til huse i en nedlagt jernbanestation i Ulricehamn, som i 1992 erhvervedes af industrikoncernen Weland Stål AB, der ønskede at sikre bygningens bevaring, og hvis store kunst-interesse har gjort det muligt at skabe Östasiatiska Museum. Museet spænder over 4.800 år af den kinesiske keramik historie og rummer en af de største samlinger i verden af hvidt stentøj og hvidt porcelæn fra 220 e. Kr. og frem til 1850.

Redan på ett tidigt stadium – över trettio år sedan – hade jag en stark böjelse för monokromer, särskilt det vita porslinet. Som ett resultat av detta har – främförallt det vita T'ang – fått en framträdande plats i denna samling.
[Carl Kempe, 1946]

Grundbestanden i samlingen udgøres af den såkaldte *Tectussamlingen*, som erhvervedes i 1994. Denne del af samlingen består af 108 genstande og var inden erhvervelsen af *The Carl Kempe Collection* forøget til omkring 300 genstande. Indkøbene blev gjort i Sverige, England, Hong Kong og USA. Det er med erhvervelsen i 1997 af *The Carl Kempe Collection* med ca. 1200 genstande, at museet er blevet placeret blandt de fornemste private museer i verden inden for sit område. Dr. Carl Kempes samling blev til mellem 1920 og 1960.

Museet har også en af verdens fineste samlinger udenfor Kina af kinesisk guld og sølv fra Östra Zhou (Stridande Staterna) fra ca. 480-221 f. Kr. og frem til 1800.

Museet åbnede i 1996 og udstillingen fyldte en etage, mens den med erhvervelsen af *The Carl Kempe Collection* fra 1999 nu dækker tre etager.

I bogen beskrives den væsentligste del af Östasiatiska Museums nuværende samling af kinesisk keramik og inkluderer dermed både *The Carl Kempe Collection* og *The Tectus Collection / Tectussamlingen*, som allerede i 1991 blev publiceret særskilt. *

Bogen indledes fornuftigvis med en kronologisk oversigt over de kinesiske dynastier og perioder, som keramikken kategoriseres og dateres efter, udover et kort over den del af Kina, hvor tingene blev produceret. Herefter følger så forord af museets direktør, Leif Petzäll samt af Rose Kerr, som indtil

for ganske nylig var chef for ”Far Eastern Section” på Victoria and Albert Museum i London. Om Carl Kempes interesse for det hvide porcelæn skriver hun bl.a., at ”This interest in white porcelain was significant, for it is among wares using white kaolin clays that China made its most significant contribution, both to its own ceramic history and to world ceramic traditions”.

Rosemary E. Scott har skrevet introduktionen til katalogdelen og fremhæver i sin tekst tilsvarende samlingens højbrændte hvide keramik og specielt den fra Tang- og Songtiden samt en række af samlingens højdepunkter, mens Erik Engel i sit forord og introduktion giver en kortfattet indføring i den kinesiske keramik historie. Herefter følger katalogdelen med fine fotografier, såvel af hele genstanden som af detaljer, der understøttes af en omfattende indsigtfuld tekst på svensk med et kort resume på engelsk.

Om *Kinesiska Keramiska Mästerverk* siger museets direktør alt for beskedent i sit forord, at ”Katalogen som nu presenteras är den för närvarande mest informativa och vetenskapligt utarbetade, som finns på svenska språket. Den innehåller de senaste rönen, inom det kinesiska konsthantverket, som idag är kända och som finns att tillgå på marknaden”. Kataloget har interesse langt ud over Sveriges grænser og udgør sammen med anden litteratur om kinesisk keramik grundlaget for den videre forskning inden for dette meget spændende område af keramikens historie.

Gunnar Jakobsen

*) *The Tectus Collection / Tectussamlingen*. Chinese Ceramics / Kinesisk keramik. Preface by Rosemary E. Scott. Introduction by Bo Gyllensvärd. Centraltryckeriet AB, Borås 1991. 266 s. ill.

Signums Svenska Konsthistoria 11. Konsten 1890-1915. Bokförlaget Signum, Lund 2001. 527 s. ill. litt. noter. register. format 29 x 23 cm. ib. Abonnement 570 SEK og løssalg 665 SEK.

Signums Svenska Konsthistoria 12. Konsten 1915-1950. Bokförlaget Signum, Lund 2002. 695 s. ill. litt. noter. register. format 29 x 23 cm. ib. abonnement/løssalg 760 SEK. [Website: www.signumbok.se].

Signums Svenska Konsthistoria er simpelthen bare imponerende. Her kommer man i [snart] 14 store bind rundt om den svenske kunsthistorie, hvor arkitektur og kunsthåndværk samt kunstindustri også inddrages, så værket udover de mere traditionelle kunstarter som malerkunst, grafik og skulptur også omfatter arkitektur og havekunst, fotografisk kunst, tekstilkunst, møbler og indretning, glas og keramik samt metal Kunst, afhængigt af strømningerne og områdets betydning inden for perioden, som det enkelte bind omfatter.

Hvert bind består af en række tematiske artikler og selv om den enkelte artikel måske ikke er så omfattende, som et værk om det enkelte område ville have været, så kommer forfatterne dog virkelig godt rundt om emnerne og giver en god indføring i den enkelte periodes historie, hvor man så samtidigt kan sammenholde det specifikke emne med det, der skete inden for andre områder.

Forfatterne er hver især specialister inden for deres område og periode, således er afsnittet (34 s) om Keramikken i *Konsten 1890-1915* skrevet af Bengt Nyström, der er forfatter til den meget roste bog om *Svensk Jugendkeramik* [Bokförlaget Signum, Lund 2003 - anmeldt i *keramiske noter 19/2004*] og *Litteratur om Svensk Keramik. En historisk kavalkad och en bibliografi*. [Heimdall, Stockholm 2004 - anmeldt i *keramiske noter 20/2004*], mens Anne-Marie Ericsson har skrevet afsnittet (36 s) om Keramikken i *Konsten 1915-1950*.

Tiden fra 1890 og frem til 1915 var en særdeles rig periode inden for svensk ”konstkeramik”. Rörstrand markerede sig kraftigt på den tid og var vel såvel kunstnerisk som teknisk fuldt på højde med Den kongelige Porcelainsfabrik og Bing & Grøndahl i København. Blandt Rörstrands mest fremtrædende kunstnere var Alf Wallander (1862-1914).

En af periodens mest fremtrædende keramikere var Patrick Nordström (1870-1929), der er født i Höganäs, men som efter Verdensudstillingen i Paris i 1900 bosatte sig i Danmark og som i 1902 begyndte at brænde i egen ovn. I 1906 flyttede han til Vanløse, hvor han etablerede eget værksted og opførte en ovn. Her brændte han både lertøj, porcelæn og senere også stentøj, hvilket dog først rigtigt lykkedes i 1911, og som medførte at han blev ansat på Den kongelige Porcelainsfabrik fra 1912 og frem til 1922, hvorefter han fortsatte med sin egen produktion hjemme i Vanløse. Patrick Nordström er vel den der har haft størst betydning for stentøjsproduktionen i Danmark og Sverige.

Den efterfølgende periode 1915-1950 er domineret af keramikere som Wilhelm Kåge og Stig Lindberg hos Gustavsberg samt Gunnar Nylund hos Rörstrand. ja og ikke mindst Berndt Friberg med sine spændende forme og utroligt flotte glasurer hos Gustavsberg. Nævnes bør også keramikere som Tyra Lundgren og Arthur Percy. Billedvalget i dette bind virker for keramikens vedkommende desværre lidt kedeligt og synes ikke at yde keramikkerne fuld retfærdighed.

Bindene er i øvrigt rigt illustrerede, således er der godt 900 illustrationer i bind 12. Billedkvaliteten er forståeligt nok lidt svingende, da forskellige museer og samlinger har leveret disse mange fotos. Layoutet er flot med en god balance på siderne. Pudsigt nok

skifter man fra enspaltet til tospaltet tekst fra bind 11 til bind 12, men om det er en forbedring har jeg vanskeligt ved umiddelbart at afgøre.

Signums Svenska Konsthistoria er måske ikke et værk, som mange almindelige danskere vil anskaffe, men absolut et værk som bør findes på mange af de større danske folkebibliotekers læsesale, og må være uundværligt, selv på det mindste svenske bibliotek. Spændende bliver det at stifte bekendtskab med de sidste to bind om henholdsvis *Konsten 1950-1975*, der skulle udkomme ”våren” 2005, og *Konsten 1975-2000*, der er planlagt udgivet ”hösten” 2005.

Bokförlaget Signum har specialiseret sig inden for faglitteratur om kunst, arkitektur, havekunst, indretning, kunsthåndværk og kunstindustri. Bøgerne fokuserer især på det svenske. Signums bøger er af høj kvalitet, gode illustrative fotos, smukt layout, god solid indbinding, men ikke mindst med gode forfattere, der er eksperter inden for hver sit emne, hvad anmelderen har kunnet konstatere gennem de bøger, der på det seneste er anmeldt i *keramiske noter*, således også dette værk.

Gunnar Jakobsen

Ceramic Art in Finland. A contemporary tradition. Ed. by Åsa Hellman. Thames and Hudson [Website: www.thameshudson.co.uk], London 2004. 272 s. ill. litt. notes and sources for articles and artist presentations. terminology. signatures. ib. 40 £.

Herligt er det, at der nu foreligger en bog om finsk keramik, oven i købet en meget flot illustreret bog i stort format og med 262 hovedsagelig fotos, hvoraf de 142 er i farve. Det store afsnit, Finnish Ceramic Artists, hvor keramikere og de keramiske værksteder præsenteres, er trykt på et lækkert stykke glittet papir, så fotoene af de mange keramiske genstande rigtig kommer til deres ret, mens de indledende artikler er trykt på et mere læsevenligt mat stykke papir, så man undgår generende genskin under læsningen, hvilket ville have været tilfældet med glittet papir. Heller ikke med hensyn til bindet er man sprunget over, hvor gærdet er lavest, idet bogen er indbundet i et smukt og solidt lærredsbind, som vil kunne klare mange års brug af dette standardværk.

Spændende er det så at se, hvordan man har grebet opgaven an, hvilket indholdsfortegnelsen giver et lille indtryk af: 5-6 Contents · 7-8 Foreword. By Åsa Hellman · 9-18 Some favourite pots and potters; tracing a course through Finnish ceramics. By Jennifer Hawkins Opie · 19-25 A potter's paradise: the Arabia Art Department, 1932-2002. By Marjut Kumela · 26-33 In the shadows of the grand narrative. By Harri Kalha · 34-39 Ceramic art in modern Finnish architecture. By Esa Laaksonen · 40-48 The ceramic artist and industry:

passions, ideals and economic realities. By Hannele Nyman · 49-57 The advent of small ceramic workshops in Finland. By Åsa Hellman · 58-64 The new generation. By Airi Hortling · 65-249 Finnish Ceramic Artists. By Åsa Hellman · 250 Terminology · 252-255 Signatures · 256-261 Notes and sources for articles · 262-270 Notes and sources for artist presentations.

Bogen indledes således med en række tematiske artikler af forskellige forfattere med stor indsigt i finsk keramik. Artiklerne fylder knap 50 sider ud af bogens 272 sider. Bogen giver således en indføring i finsk keramik og dets historie fra slutningen af 1800-tallet og frem til i dag lige fra den traditionelle keramik til mere frie former samt installationer.

Arabia, den førende producent af keramik til hjemmet, behandles i et bidrag af Marjut Kumela, hvilket måske er lidt sparsomt, da Arabias kunstafdeling gav mange keramikere exceptionelle muligheder for at udvikle deres kreative talenter.

Efter de indledende artikler følger en gennemgang af de væsentligste finske keramikere og deres arbejder fra 1890'erne og frem til i dag, hvilket drejer sig om mere end 180 keramikere samt nogle få mindre værksteder, hvoraf kun få er almindeligt kendte i Danmark. Man kommer således rundt om såvel pionererne som deres efterfølgere helt frem til nutidens finske keramikere, teknik samt markante og karakteristiske arbejder. Omtalerne af den enkelte keramik er dog ikke alle lige omfattende og dybtgående. Lidt besværligt er det at finde frem til den enkelte keramik, idet man i værste fald skal igennem hele indholdsfortegnelsen, hvor keramikere er listet, ikke alfabetisk, men vist nogenlunde kronologisk, for bogen er uden det uundværlige index, som enhver bog af denne karakter burde have. Signaturerne er derimod anbragt i alfabetisk orden.

Bogen tager udgangspunkt i slutningen af 1800-tallet og kendetegnende var, at keramikken i høj grad prægedes af kvinder, hvilket bl.a. fremgår af efterfølgende: A.W. Finch, seen by many as the father of Finnish ceramics, supposedly said; 'Woman is man in Finland.' In actual fact, most ceramic artists in Finland are women. Initially only well-to-do family girls were taught the art of ceramics. Those who wished to pursue a career in this field had to abandon thoughts of married life and sacrifice the social status associated with marriage. They had to make their choices, i.e. opt not to belong, quite early in life.

...
Today, at the beginning of the twenty-first century, things have changed. Women have babies, complete their university degree and manage successful ceramic studios, all at the same time. There has been a change for the better although it is still challenging to survive financially as a ceramist for men and women alike. Artefacts imported from countries where labour is cheaper, make most crafts economically unviable in industrially developed, expensive countries.

[Uddrag af Åsa Hellmans forord]

Hvem var så denne Finch – Alfred William Finch (1854-1930) er født af engelske forældre og opvokset i Belgien, hvorfor han talte både flydende engelsk og fransk. Finch var, da han i 1897 flyttede til Finland for at opbygge en produktion af keramik på AB Iris, som kun eksisterede fra 1897 frem til 1902, en internationalt velrenommeret maler, grafiker og keramikker, som ejeren af AB Iris, den svenske greve Louis Sparre havde mødt på Verdensudstillingen i Bruxelles i 1897. Han flyttede således til den idylliske lille finske by Porvoo for at være designer og direktør for det lille men meget ambitiøse AB Iris, som kun fik en levetid på fem år, hvorefter han blev den første lærer ved en ny keramisk afdeling ved ”Central School of Arts and Crafts”, der senere blev til ”School of Industrial Arts” og nu er University of art and Design Helsinki. Hans indflydelse på finsk keramik har været enorm samtidig med at han forsat selv var aktiv som keramikker.

En af de andre betydelige finske keramikere, som man støder på i bogen, er Kyllikki Salmenhaara (1915-1981), der ifølge Jennifer Hawkins Opie tilbragte et år på Bornholm i 1946, ved Saxbo hos Nathalie Krebs og Eva Stæhr-Nielsen. Om det nu var Bornholm, som hun opholdt sig på eller om forfatteren lige har flyttet Saxbo fra Herlev til Bornholm, skal jeg lade være usagt. Et opslag i Lars Serenas meget grundige bog om Bornholmsk værkstedskeramik har ikke kunnet bekræfte opholdet på Bornholm.

Bogen udkom samtidigt både på finsk og på engelsk, og man kan godt være en smule misundelig på finnerne, som nu har et oversigtsværk om finsk keramik i moderne tid. Pludselig er finsk keramik blevet mere synlig og spændende er det, at se eksempler på de mange gode keramikeres arbejder, hvilket uden tvivl vil medføre en øget interesse for finsk keramik og absolut ikke uden grund; mens de, der interesserer sig for dansk keramik, må ty til udstillingskataloger med et mere eller mindre tilfældigt udvalg af dansk keramik.

Gunnar Jakobsen

Steingut. Geschirr aus der Oberpfalz. Geschichte·Formen·Dekore. Hrsg. Werner Endres, Margit Berwing-Wittl und Bärbel Kleindorfer-Marx. Deutscher Kunstverlag [Website: www.deutscherkunstverlag.de] München og Berlin 2004. 224 s. ill. litt. noter. fabriksmærker. ib. 39 €.

Bezirk Oberfalz er en del af den tyske delstat Bayern. Oberfalz svarer arealmæssigt til knap ¼ af Danmark, men er ikke helt så tæt befolket. Her var der frem til midten af det 20. århundrede mange større eller mindre virksomheder, som fremstillede

stentøj til hjem og køkken, heriblandt også stentøj formgivet af velrenommerede designere.

Bogen og en CD-rom er udgivet som led i et forsknings- og udstillingssamarbejde mellem syv museer [Stadtmuseum Amberg, Oberpfälzer Volkskunde-museum Burglengenfeld, Oberpfälzer Freilandmuseum Neusath-Perschen, Stadtmuseum Nittenau, Stadtmuseum Schwandorf, Bergbau- und Industriemuseum Ostbayern Theuern og Kreismuseum Walderbach] i Oberfalz med temaet *Steingut – Geschirr aus der Oberfalz*. Bogen er den første større publikation, der giver en samlet beskrivelse af områdets keramiske virksomheder og produktion.

Bogen beskriver stentøjsproduktionen i Oberfalz i det 19. og første halvdel af det 20. århundrede og indeholder en lang række artikler, som må betragtes som punktnedslag i regionens stentøjsproduktion, men meget systematisk, idet bogen efter et forord indeholder en indledende artikel om ”Steingut – Geschirr aus der Oberfalz” for at fortsætte med ”Oberfalzer Steingut nach dem Ersten Weltkrieg”. Herefter går man med hver sin artikel over til først at beskrive de store fabrikker og dernæst de mindre.

Jeg mener dog at kunne nikke genkendende til flere af de [på de udmærkede fotografier] gengivne genstande af de enkelte fabrikkers produktion, men uden at ville påberåbe mig kendskab til produktionsstedet, for hvor mange danskere har fx hørt om ”Tonwarenfabrik Swandorf”, hvis historie bliver afdækket fra grundlæggelsen i 1865 frem til nedlæggelsen i 1994 på trods af, at dets historie gik op i flammer under et allieret bombardement den 17. april 1945.

At det var en anseelig virksomhed fremgår af følgende citat fra en prisliste fra 1934: Die Tonwarenfabrik Swandorf wurde als AG am 13. Januar 1891 mit dem Sitz in Swandorf, Wiesau und Schwarzenfeld gegründet. Die Ges. besitzt in Swandorf, Wiesau und Schwarzenfeld rund 132 ha eigenen Grund und Boden, von dem ungefähr 90 000 qm bebaut sind. Die Fabrikationsräume befinden sich in mehrstöckigen massiven Gebäuden. Außerdem hat die Gesellschaft 21 Beamten- und 86 Arbeiterwohnungen errichtet. Die Werke liegen an der Hauptstrecke Hof – München und haben sämtlich Anschlussgeleis. Hergestellt werden Sanitär-Porzellan [...] Schamotte- und Steingutwaren. Für die Fabrikation findet eine große Anzahl an Sondermaschinen der Grob- und Feinkeramik von ersten Spezialfabriken Verwendung: Neuzeitliche Förderanlagen verbinden die einzelnen Arbeitsräume miteinander. Zum Antrieb der Arbeitsmaschinen stehen etwa 750 PS in eigenen Dampfkraftanlagen zur Verfügung. Außerdem sind sämtliche Werke an das Überlandnetz angeschlossen. Weiter gehören zu den Fabrikationseinrichtungen 4 Gasring-, 3 Muffel-, 7 Rundöfen, 1 Gaskammerringofen, 1 kammerring- und 19 rheinische Öfen. Bei einer Höchstbelegschaft von etwa 1000 Arbeitern und Beamten

betragt die Gesamterzeugungsfähigkeit der Gesellschaft im Jahre über 35 000 Tonnen gebrannte Ware.

Denne positive erhvervsudvikling fik en brat ende ved udbruddet af Anden Verdenskrig, hvor man søgte at opretholde produktionen på trods af, at størstedelen af den mandlige arbejdskraft var ved fronten, hvilket lykkedes ved hjælp af krigsfanger og kvinder, for som værkets egen historiker bemærker 1942 seien 20 französische Kriegsgefangene im Werk beschäftigt worden, die man 1943 durch Italiener ersetzte, dazu noch 20 so genante "Ostarbeiter". Im Jahr 1944 setzte sich die Belegschaft aus n73 Männern (davon 10" Ostarbeiter") und 40 Frauen zusammen. Vor allem den ständige Wechsel der Arbeitskräfte war problematisch. Doch das Werk zum Erliegen brachte in diesen schweren Zeiten erst die Kohlenknappheit bzw. die Sperre der Kohlelieferungen, auch wenn man in weiser Voraussicht Kohlelager angelegt hatte.

På trods af, at virksomheden ved krigens slutning lå i ruiner, så overlevede den og blev videreført, idet fabrikkerne i Schwarzenfeld og Wiesau var kommet uskadede gennem krigen. Produktionen i Pirkensee var nedlagt så tidligt som i 1929. Genopført blev fabrikken i Swandorf, men vilkårene blev vanskeligere og efter en række hårde år ophørte virksomheden således i 1994.

Med denne bog får man således et detailleret, men overskueligt indblik i stentøjsproduktionen i Oberfalz og bogen et meget væsentligt bidrag til at kaste nyt lys over et sparsomt belyst område og med fotoene af produktionen og gengivelserne af de enkelte fabrikkers mærker vil bogen være en guldgrube for museer og samlere. Bogen er ydermere en status over udforskningen af disse regionale, men dog betydelige keramiske virksomheder.

Gunnar Jakobsen

Die Porzellanmanufaktur Fürstenberg. Eine Kulturgeschichte im Spiegel des Fürstenberger Porzellans. Von Beatrix Freifrau von Wolff Metternich. Prestel Verlag, München · Berlin · London · New York 2004. [Website: www.prestel.de]. 2 bd. 520 s. ill. litt. noter. ib. 169 €.

Med *Die Porzellanmanufaktur Fürstenberg* foreligger således yderligere et værk om en af de berømte tidlige europæiske porcelænsfabrikker. De to bind omfatter tiden fra grundlæggelsen af fabrikken i 1747 og frem til bortforpagtningen i 1859. Bind 1 behandler tiden frem til 1796, mens bind 2 behandler tiden frem til 1860. Et planlagt tredje bind vil bringe virksomhedens historie frem til i dag.

Porzellanmanufaktur Fürstenberg blev grundlagt så tidligt som i 1747 af hertug Karl I af Braunschweig, men fabrikkens forhistorie går helt tilbage til 1744,

hvor udforskningen af porcelænsfremstillingen tilsyneladende tog sin begyndelse. Fremstillingen af porcelæn var en vanskelig kunst, som kun få mestrede og vanskeligheder som Porzellanmanufaktur Fürstenberg har til fælles med andre nygrundlagte manufakturer som Höchst og Nymphenburg og ingen af disse lykkedes det at fremstille porcelæn i større mængder før 1750.

Das schwierigste Problem war die Anwerbung von Arkanisten, von Fachleuten, die das Arkanum, das in Meißen entdeckte und von dort zu Wiener Manufaktur des Kaufmanns du Pacquier gewanderte Geheimnis der Herstellung des echten Hartporzellans, kannten. Eigene Versuche zur Entdeckung des Arkanums, das sowohl die Komposition der Porzellanmasse, die Art der Brennöfen und die Brenntechnik sowie die Komposition der Glasur und der Schmelzfarben umfasste, führten in keinem Fall zum Erfolg.

Obwohl die Manufakturen in Meißen und Wien ihr Arkanum unter sorgfältigsten Sicherheitsmaßnahmen hüteten, konnten sie doch nicht verhindern, dass einige ihrer Mitarbeiter die vollständige oder auch nur teilweise Kenntnis der Porzellanherstellung erlangten und damit als Arkanisten auf Wanderschaft gingen oder sich von anderen Manufakturen anwerben ließen. Der Kampf um das Arkanum des kostbaren Porzellans fügte der an Abenteurern reichen Geschichte des 18. Jahrhunderts so manche Facette hinzu.

Meißen blev grundlagt allerede i 1710 og holdt godt på sine hemmeligheder gennem de første mange år, selv om mange konger og fyrster nærrede et stort og dybfølt ønske om at fremstille porcelæn.

Porzellanmanufaktur Fürstenbergs første tid er særdeles veldokumenteret i form af meget righoldige arkivalier fra denne første tid frem til den tidligere nævnte bortforpagtning i 1859. Tilsvarende er bevaret adskillige originalmodeller fra den tid.

Som den første direktør for Porzellanmanufaktur Fürstenberg udnævntes forstmanden, hofjægermester Johann Georg von Langen (1699-1776), der var direktør fra starten i 1747 og frem til 1763, hvor han flyttede til Danmark og blev udnævnt til hofjægermester ved det danske hof. Her reformerede han forstvæsenet i Danmark sammen med overjægermester Friedrich von Gramm, men havde nok også en finger med i spillet omkring Den kongelige Porcelainsfabrik.

En anden for dansk porcelænsfabrikation kendt person var Anton Carl Luplau († 1795), der stammede fra Blankenburg, og som i 1759 kom i lære ved Porzellanmanufaktur Fürstenberg som "Bossierer". Johann Georg von Langen sørgede for at Luplau fik en god indføring i tegnekunsten. Dernæst vist 1762 og 1763 hos hofbilledhugger

Johan Heinrich Peters. Læretiden var først afsluttet i 1767, idet denne varede otte år for en "Bossierer".

Bossiereren er den, der samler den enkelte figurs støbte dele, idet en figur som oftest støbes i flere dele, som så efterfølgende sættes sammen. Det var dog formentlig ikke helt en sådan uddannelse, han fik, idet det af bogens "Glossar" fremgår, at model-lørerne blev betegnet som Bossierer, mens de, der udførte dette arbejde betegnede "Figurenformer". At han var en dygtig modellør og særdeles talentfuld fremgår af en række fotos af hans figurer i bogen.

I 1776 fik Luplau ansættelse ved "Den kongelige Porcelainsfabrik" i København, formentlig under Johan Georg von Langens medvirken, hvor han fik umådelig stor betydning for den tekniske udvikling på fabrikken, som var grundlagt i 1775 og havde ret store tekniske problemer. Om Luplaus betydning for opstarten af Den kongelige Porcelainsfabrik kan der læses om i Bredo L. Grandjeans bog "Kongelig Dansk Porcelæn 1775-1884" [Thaning & Appel, København 1962].

De to bind er flot illustrerede med talrige såvel farvefotos som s/h fotos, der absolut yder figurer og andre genstande retfærdighed. Bindene er i stort format og solidt indbundet i hellæred med et umådelig flot smudsomslag.

Man kan godt være lidt misundelig over sådan et standardværk, for udkommer der nogensinde et sådant om de to, synes vi danskere da i hvert fald, meget væsentlige danske porcelænsfabrikker, Den kongelige Porcelainsfabrik og Bing & Grøndahl? Værker, der ligesom dette må have et internationalt publikum, og ikke nødvendigvis en enkeltmands præstation, men gerne en antologi og mere omfattende og bedre illustrerede end de hidtil udkomne.

Gunnar Jakobsen

Christopher Dresser. The People's Designer 1834-1904. By Harry Lyons. Antique Collectors' Club, Woodbridge 2004. 320 s. ill. litt. ib. 25 £.

Christopher Dresser er vel den første egentlige designer, som arbejdede for industrien på dens egne præmisser, dvs med stor indsigt i maskinernes muligheder og hensyntagen hertil, hvilket var usædvanligt for den tid.

Christopher Dresser (1834-1904), an illustrious botanist and Applied Arts scholar, was indeed the first of the industrial designer species, in the contemporary sense of the term. He was the first in a distinct and courageous departure from his Arts & Crafts contemporaries, to take up the challenge of designing creatively for production machines such as presses and equalizers. But he did so

without forgetting their deep links with the roots of metal processing (turning, engraving, swageing). He was the first systematically to introduce Japanese artistic tradition into European design, anticipating what was a few decades later to be known as "Japonisme". To my knowledge, he was also the first to associate his design with the utmost respect for production costs. His ultimate goal was to get his goods onto the wider market that had been opened up by the Industrial Revolution.

[Uddrag af Alberto Alessis forord til bogen]

Med denne meget fine karakteristik af Christopher Dresser kan der vist ikke herske tvivl om, at Alberto Alessi en stor beundrer af Dresser, og Alessi har således siden 1970 produceret en del af Dressers arbejder i rustfrit stål og hvis man ikke vidste bedre, så ville man i sin vildeste fantasi ikke kunne forestille sig, at de er designet mellem 1864 og 1885.

Bogen beskriver i de indledende afsnit Christopher Dresser og hans virke, hvorefter der følger beskrivelser af de enkelte områder af hans virkefelt og bogen er opbygget således: Foreword. By Alberto Alessi • Christopher Dresser - A Designer Ahead Of His Time • Christopher Dresser - The Early Years • Dresser - The Designer • Ceramics • Floorcoverings • Furniture • Glass • Graphic Design • Metalware • Textiles • Wallpaper • What is Dresser Style? By Wayne Mason • Grammar of Ornamentation. By Wayne Mason.

Christopher Dresser er født i Glasgow i 1834 og allerede som 13-årig kom han i 1847 ind på School of Design i London, hvor man underviste i den nye disciplin "design", en uddannelse som varede syv år. Selv om skolen ikke levede helt op til sin målsætning om at tjene design i industrien, så sluttede den unge Dresser sin uddannelse med en stor forståelse af at design er en nyttig del af fremstillingsprocessen.

Efter at have afsluttet sin uddannelse i 1854 tegnede hans karriere mere til at blive botanisk end design, da han havde behov for en fast indkomst, idet han lige var blevet gift og ventede sit første barn, men efterhånden gled han mere og mere væk fra botanikken og over på design, hvor han hurtigt blev etableret med eget design studio og ansatte.

Christopher Dresser formgav især husholdningsartikler til den britiske industri, idet han samarbejdede med mere end 50 virksomheder. Dresser gik i modsætning til folkene fra Arts and Crafts-bevægelsen ind for en mekaniseret produktion og funktionel udformning fremfor en håndværksmæssig fremstilling.

It is by bringing to the homes of the people, objects of art and beauty at a low price that more good is done in refining middle and lower classes than by all the museums in existence. The effect of the latter is transitory while that of the former is to a certain extent permanent.

[Christopher Dresser – 1876]

Keramikken har en fremtrædende plads i bogen, idet afsnittet *Ceramics* fylder 60 sider. Hans keramiske udfoldelse spænder vidt, lige fra det meget sofistikerede til det mere tidstypiske, men ypperligt er det meste både med hensyn til form og dekoration. Dresser er her som på andre materialer meget stærk på dekorationen, hvilket falder fint i tråd med, at han bl.a. betegnede sig selv som ”ornamentist”.

Udover selv at designe tilbød han sig som ”art director”, hvilket han bl.a. var for Linthorpe Pottery 1879-1882, hvor han var ansvarlig for udformningen/designet af utallige skåle og fade, som var påvirket af både japansk og peruviansk keramik.

Bogen er et meget væsentlig bidrag til at kaste nyt lys over Christopher Dresser og hans virksomhed, men der er og vil fortsat være en mængde løse ender omkring hans liv og virke. Således deltog han med arbejder i porcelæn i London-udstillingen i 1871, men hvorledes så disse arbejder ud og hvor er de nu? En gåde som selv denne førende Dresser-ekspert endnu ikke har løst.

Once you get your eye in, there is a strength and a feeling of satisfaction, what is unmistakably “Dresser” and distinguishable from the best of others who worked in similar styles. [Harry Lyons]

En utrolig prisbillig bog når udstyr og omfang tages i betragtning. Man får virkelig noget for sine 25 £. Således indeholder bogen mere end 400 flotte farvefotografier samt 250 s/h-illustrationer.

Det må tilføjes, at Harry Lyons også er bidragyder til det af Victoria & Albert Museum udgivne katalog til den store Christopher Dresser udstilling, som vises på V&A lige nu.

Gunnar Jakobsen

Shoji Hamada. *A Potter's Way & Work.* By Susan Peterson. *Ceramic Classics.* A & C Black [Website: www.acblack.com] London 2004. 240 s. ill. litt. index. ib. 35 £.

Susan Peterson, der selv er keramikker og forfatter til adskillige artikler og bøger om keramik, bl.a. *The Craft and Art of Clay, Pottery by American Women, Contemporary Ceramics* og *Working with Clay*, skrev denne bog om *Shoji Hamada* efter et fire-måneders ophold i Mashiko i Japan efteråret 1970, hvor hun på basis af daglige studier i Hamadas værksted og husholdning lavede notater og tog fotografierne til bogen.

Shoji Hamada (1894-1978) var sammen med Bernhard Leach nøglepersonerne i udviklingen af det 20. århundredes ”studio pottery”-bevægelse. Hamada var

et forbillede for mange japanske og vestlige keramikere og hans indflydelse i England og USA såvel som i hjemlandet Japan var umådelig stor. Hamada stiftede allerede i 1911 bekendtskab med Bernhard Leach' keramik, hvilket gør, at han i 1913 påbegynder en uddannelse på den keramiske afdeling ved Tokyo Technical College, som han afsluttede i 1916, men møder først personligt Leach i slutningen af 1918.

Bogens hovedindhold er en beskrivelse af Hamadas værksted og arbejde, hvilket fremgår af indholdsfortegnelsen:

Foreword by Bernhard Leach • Acknowledgements • The Legacy • The Setting • The Work • The clay • Wheels • Throwing Pots • Reminiscing • Enamel Overglaze Painting • The Bisque Kiln • Glazing and Firing • Mixing the Glaze • Making Tea Ceremony Bowls • Yanagi's Scroll • Glazing Continues • Trimming Tea Ceremony Bowls • Glazing the Big Bowls • Hamada's Patterns • Loading the Glaze Kiln • Hamada Tells Stories • Beginning the Glaze Kiln Firing • Finishing the Fire • Hamada and Shimaoka • Unloading the Kiln • The Ware of the Kiln • A New Cycle • Hamada's Museum • Thoughts • Making Pots for Salt Glazing • The Salt Firing • Exhibition • Appendix • Hamada's Glazes • Hamada's Hand Wheel • A Hamada Chronology • Household Members and Workers, 1970 • Glossary • Index.

Susan Petersons bog om Hamada og hans keramiske virke udkom første gang i 1974 og er genoptrykt i 1995. Den foreliggende udgave er en fuldstændig ny udgave, hvor mange af de gamle s/h illustrationer er erstattet af fine farvebilleder, og som Bernhard Leach bl.a. anfører i forordet:

This book about Hamada is written with warmth and familiarity. Susan Peterson has known Hamada for over 20 years, and, as a teacher of pottery and an artist, knows her subject. She spent four months in the house and workshop in Mashiko, in preparation for this book.

Of all the men I have known, nobody has achieved such a balance between the faculties of heart, head and hands as Hamada. Through Susan Peterson's eyes I have been able once again to watch the movement of those hands in the making of a pot, the flicker of his brush decorating its surface, the thoughtful organising of the day, the week, the month, the year, of his many activities - all with good temper and warmth of speech that makes him acceptable to all. [Bernhard Leach, 1973].

Bernhard Leach beskriver endvidere i forordet sit første møde med Hamada og det livslange venskab mellem de to. I 1920 fulgte Hamada med Bernhard Leach til England og bistod ham med at oprette The Leach Pottery i St Ives. Hamada blev hos Bernhard Leach frem til 1924, hvorefter han slog sig ned i det gamle keramiske center Mashiko, der ligger nord for Tokyo.

Tilføjes må det, at Bernhard Leach også har udgivet en bog om Hamada [Hamada·Potter], som udkom i 1975.

Museum collections show that European pottery concentrates on glazes, but Hamada says that the body is much more important. The glazes are only the clothes, but the body is the heart. That's what made the Japanese people like Bernhard Leach's work. The body or form of the pot is strong, and that is most important.

I 1955 udnævnte den japanske regering Hamada til "levende nationalskat" og tildeltes the Order of Culture i 1968. I Mashiko findes *Hamada Shoji's Mashiko Reference Collection Museum*, hvilket absolut skulle være rejsen fra Tokyo værd. Mere om dette museum er at finde på www.e-yakimono.net.

Hamada er repræsenteret på museer verden over, således også på Kunstindustrimuseet i København.

Bogen er, som anført af Bernhard Leach i forordet, skrevet med stor indlevelse og indsigt samtidig med at den er velskrevet. Glædeligt er det derfor, at Susan Petersons bog om Shoji Hamada er blevet indlemmet i A&C Blacks serie med Ceramic Classics.

Gunnar Jakobsen

Magdalene Odundo. Edited by Anthony Slayter-Ralph with essays by Emmanuel Cooper and Simon Olding. Foreword by Sir Christopher Frayling. Lund Humphries [Website: www.lundhumphries.com], Aldershot 2004. 128 s. ill. litt. noter. ib. 35 £.

I 2003 udkom de første fem bind i en serie om nutidig britisk kunsthåndværk, heriblandt bøgerne om keramikere *Richard Slee* [af Garth Clark og Cathy Courtney] og *Carol McNicoll* [af Tanya Harrod og Rose Lee Goldberg], der begge er anmeldt i *keramiske noter* 19/2004. De øvrige bind omhandler kunsthåndværkere, der arbejder med henholdsvis træ, metal og tekstiler – alle skrevet af særdeles velanskrevne kunsthistorikere, der hver især er kendere af den kunsthåndværker, som de skriver om.

Et yderligere bind er heldigvis udkommet og dette omhandler *Magdalene Odundo*, der tidligere har været omtalt i forbindelse med en anmeldelse af Moira Vincentellis bog om *Women and ceramics* i *keramiske noter* 13/2001.

Magdalene Odundo er født i Nairobi i 1950 og studerede fra 1971-1973 ved Cambridge College of Art, dernæst keramik 1973-1976 i Farnham ved West Surrey College of Art and Design og 1979-1982 ved Royal College of Art i London. Magdalene Odundo har ydermere studeret den vestlige påvirkning af keramik i Nigeria i Michael Cardews Abuja samt

hvorledes man lokalt arbejder med keramik i Mexico og på forskellige keramiske værksteder i England.

Uagtet disse mange forskellige påvirkninger er hun helt sin egen. Hendes "ceramic vessels" er meget skulpturelle og trækker linier tilbage til traditionel afrikansk pottemagerarbejde og tidlig græsk skulptur.

Mange af hendes vaser er kendetegnet ved halsens asymmetriske udformning, hvorved vasen får et skulpturelt udtryk samtidig med at hun opnår at tilføre dem en elegant bevægelse i sine enkle former.

Hun drejer ikke sine ting op, men pølser dem op, vel inspireret af den teknik, som man anvender i Abuja. Hun anvender 75% etruskisk mergel og 25% teglstensler, hvor sidstnævnte medvirker til, at blandingen er til at arbejde med, samt når den bliver brændt, giver en fin terrakotta-farve. Den får ofte lov til at fremstå sådan eller med en sort skærv, hvilket hun opnår ved at røgbrænde genstanden. Hendes keramik fremstår med en silkeagtig skinnende overflade. Hun anvender aldrig glasurer.

Udover et større antal fine farvefotos af hendes vaser er der bagerst i bogen et katalog over hendes produktion med små s/h fotos. Dette må siges at være en flot bog med sine mange gengivelser og en udmærket beskrivelse af hendes arbejde og værk.

Barbro Haar & Gunnar Jakobsen

The Potter's Dictionary of Materials and Techniques by Frank and Janet Hamer. 5th edition. A & C Black [Website: www.acblack.com] og University of Pennsylvania Press, London og Philadelphia 2004. 437 s. ill. litt. ib. 45 £.

The Potter's Dictionary of Materials and Techniques, behandler, som titlen antyder, materialer og teknikker, herunder materialernes oprindelse og særpræg, hvorledes ler og glasurer opfører sig under bearbejdning og brænding, således behandles formgivning og brændingsmetoder samt fremstilling af glasurer. Hertil kommer så forklaringen af terminologien og den historiske udvikling.

Der er ikke det spørgsmål, som man ikke får svar på i denne "dictionary", som er det mest omfattende opslagsværk for keramikere, som jeg kender. Intet lignende findes på dansk og vel heller ikke på engelsk. Lad os tage nogle opslag, hvad er f.eks.: *Puzzle jug: A popular tavern joke jug of the 17th to 19th centuries in Europe. The handle was hollow and the ale was drunk by sucking it up through one of the spouts. To make the suction work, all the other holes, both obvious and secret, had to be covered...*

Strain. The condition of a ceramic body that has been subjected to stress. It can be measured as a linear displacement or a percentage distortion from the ideal.

Fugitive. Description of colour which are easily lost by incorrect firing. Selenium reds are called fugitive because they quickly volatilize. They require both a quick firing and cooling.

Et af anmelderens yndlingstemaer er tepotter, så hvad siger Frank og Janet Hamer så om begrebet *Teapot. A pot for infusing and serving tea. It is usually a lidded pot of compact form with a spout and handle.*

.....

The functional points of a teapot are simple but the satisfactory combination of these points is a challenge to the potter's skill and imagination, especially when some elegance or aesthetic interest is required of this tea-table focal point. The pot must hold sufficient tea, usually four to six cupfuls, keep it hot while the tea infuses, be stable and easily lifted and accurately manoeuvred to pour the tea into the cups. It must, to some degree, strain the tea by holding back the tea leaves in the pot and yet it must be capable of being easily cleaned.

Capacity is usually reckoned in cupfuls. A small teapot holding two cupfuls is a half-pint one. A theoretical form to be considered for the body of the pot is a sphere. This is adjusted in consideration of other factors. The sphere is the form that gives the greatest capacity for a given surface area. This is advantageous as regards the weight of the pot which has to be lifted and controlled. It also gives less surface for heat loss. Boiling water is used to infuse the tea and it is advantageous to keep the tea as hot as possible for the five minutes required for infusion.

A form broader than high gives a larger cross-section for the movement of the tea during this process. The broader form is also more stable. To keep the tea hot during infusion, earthenware is considered better than stoneware or porcelain. Traditionally, red earthenware (which is lower fired and hence more porous and the better insulator) is preferred to white earthenware. Tea connoisseurs declare that they can taste the difference in tea made in a red earthenware pot. It is interesting that the raku tea bowl, which is a good insulator, acts as both teapot for infusing and the cup for drinking.

.....

Ja, og så lige et par linier om *Technique:*

The individual way in which each potter carries out a process. Technique is allied to skill. It is developed by establishing a personal relationship with the work and is often the result of repeated progressive actions. Technique cannot be taught or learnt, it can only be acquired. What is taught is a method of a process.

Bogen er rigt illustreret med en blanding af s/h og farveillustrationer, sidstnævnte samlet i tre blokke på hver 16 sider, hvoraf den ene viser diagrammer og grafer, som beskæftiger sig med raku, majolica, stentøj og porcelæn samt hvorledes krystalglasurer, salt og soda mv reagerer. Hertil kommer så en række instruktive tegninger samt et appendix med 43 tabeller.

I *The Potter's Dictionary of Materials and Techniques* er der sparet lidt på farverne i forhold til A & C Blacks øvrige udgivelser uden dog at tabe det instruktive, som jo må siges at være bogens hovedformål. Som eksempler er anvendt mange forskellige keramikeres arbejder, men lidt irriterende er det, at man ikke umiddelbart under de enkelte illustrationer kan se, hvem ophavsmanden m/k er, men må finde navnet i selve teksten.

Bogen henvender sig til såvel amatørkeramikeren som den professionelle keramik og underviseren, der har brug for et hurtigt opslag.

Gunnar Jakobsen

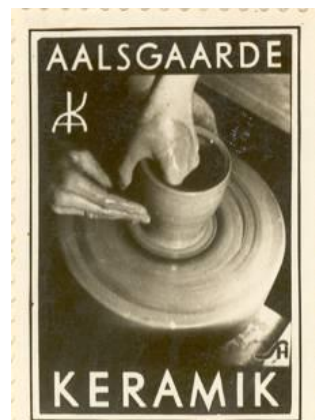
e-mailadresser

Adskillige har reflekteret på bestyrelsens opfordring om at sende sin e-mailadresse til Keramikens Venners sekretær, Anne Rosengaard Jørgensen på e-mailadressen: anne.knud@post.tele.dk og har allerede haft gavn af det, men vi vil fortsat gerne udbygge denne del af adressekartoteket, så send din e-mailadresse til Keramikens Venner og vi har mulighed for ekstraordinære orienteringer om nye udstillinger mv, som ikke er med i *keramiske noter*.

Keramikens Venner anvender i dag hen ved 75 % af kontingentet til papir, trykning og forsendelse, så på sigt kan der ligge besparelser samt en bedre service ved en mere udstrakt anvendelse af e-mailadresser.

Aalsgaarde Keramik

Fra et medlem har note-linien modtaget følgende "frimærke", som er påklæbet et ark, hvorpå der står Østergren Hansen. Spørgsmålet er, om nogen af læserne har kendskab til Aalsgaarde Keramik, hvem drev det, hvornår eksisterede det og hvad producerede man?

note-linien - en brevkasse

ved Erik Linnet

I anmeldelsen af *Die Porzellanmanufaktur Fürstenberg*. optræder begrebet "Bossierer" – er anmelderens antagelse af ordets betydning rigtig?

Red.

Mig bekendt er der ikke noget dansk ord for "Bossierer". På Royal Copenhagen havde vi "modellørerne", og det var fine folk. De lavede modeller efter kunstnerens tegning eller efter den originale genstand. Det kunne være at gravere en *originalmodel* efter en tegning til en juleplatte, eller det kunne være en tallerken, der blev sat op i størrelse og hvor fanen blev rettet op således, at genstanden efter brændingen var svundet og fanen sunket, så svarede den til den originale genstand. En figur skulle ligeledes sættes op i størrelse og deles op i forskellige dele, så den kunne serie-fremstilles ved støbning, f.eks. kunne det være nødvendigt, at ben og arme fremstilledes i hver sin lille støbeform.

Over denne *originalmodel* lavede modelløren en *originalform*, hvori han støbte en *arbejdsmodel*. Denne *arbejdsmodel* gik videre til "gipseren", som derover støbte det fornødne antal *arbejdsforme*. Disse *arbejdsforme* blev leveret til "støberen", som seriefremstillede delene til figuren. Disse "figurdele" blev garneret sammen, oftest af støberen selv eller af en "garnerdame".

Hvis jeg skal give et kvalificeret bud, kunne ordet "Bossierer" bedst oversættes med "modelmester". Man står heller ikke i lære i otte år for at blive oplært i at garnere dele sammen; det vil man kunne lære på 8 dage.

Erik Linnet

Korrespondance med "note-linien" kan bedst foregå via e-mail: erik.linnet@get2net.dk eller telefax: 38 60 53 82. Breve er også velkomne til: Erik Linnet, Harespringet 16, 2400 København NV.

Arrangementer i Keramikens Venner

Arrangement:

Dato og mødetidspunkt:

Sted:

Deltagertal:

Pris:

Tilmelding:

Tilmeldingsfrist:

Kommentarer:

Værkstedsbesøg hos Bente Hansen.

Lørdag den 16. april 2005, kl 14.00.

Bente Hansen, Elleborgvej 4a, 3140 Ålsgårde

Maksimum 25 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.

40 kr pr. person, der opkræves under mødet.

Tilmelding til sekretæren er nødvendig.

Senest tirsdag den 12. april 2005.

Bente Hansen er afgænger fra det nuværende Danmarks Designskoles "gyldne" årgang 1964 og er i dag en af landets førende keramikere. Hun har specialiseret sig i saltglasering, som hun behersker til fuldkommenhed. Bente Hansen har sidste år indrettet sig med et helt nyt værksted i Ålsgårde, som hun nu åbner for foreningens medlemmer.

Arrangement:

Dato og mødetidspunkt:

Sted:

Deltagertal:

Pris:

Tilmelding:

Tilmeldingsfrist:

Kommentarer:

Besøg i Galleri Nørby, hvor Barbro Åberg fortæller om sin keramik.

Lørdag den 21. maj 2005, kl 14.00.

Galleri Nørby, Vestergade 8, 1456 København K.

Maksimum 25 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.

40 kr pr. person, der opkræves under besøget.

Tilmelding er nødvendig.

Sekretæren senest torsdag den 12. maj 2005.

Barbro Åberg er svensk født, men dansk uddannet fra Designskolen Kolding med afgang i 1988 og siden da bosat i Danmark. Hun er en af tidens mest spændende keramikere og er inde i en enorm udvikling. Hun var med på vandreudstillingen "From the Kilns of Denmark", som blev vist flere steder i USA samt Paris og Berlin.

Arrangementer i Keramikvens Venner [fortsat]

Arrangement:	Besøg på Tommerup Teglværk og Trapholt samt Galleri Pagter med en udstilling af Anne Fløche.
Dato:	Lørdag den 11. juni 2005
Mødested og tidspunkt:	Tommerup Teglværk, kl 10.30
Pris:	Tommerup Teglværk/Odense Banegård: 225 kr.
Afslutning i Kolding:	Ca kl 17.00
Deltagerantal:	Maximum 25 deltagere
Tilmelding og betaling til:	Tilmelding til sekretæren og betaling til kassereren senest torsdag den 10. maj 2005.
Kommentarer:	<p>På Tommerup Teglværk vil Esben Lyngsaa Madsen/Gunhild Rudjord vise rundt og fortælle om stedet. Præcis hvad der er i arbejde, kan der ikke siges noget om på nuværende tidspunkt, men et spændende besøg venter under alle omstændigheder. Tommerup Teglværk er mest kendt for at have fremstillet Peter Brandes' store krukker, som bl.a. ses i Roskilde og ved Grimmerhus.</p> <p>På Trapholt er der mulighed for at spise frokost (for egen regning). Derefter vil museumsinspektør – for keramik og møbler – Mette S. Dalby vise rundt i samlingen og i keramikmagasinet.</p> <p>Galleri Pagter i Kolding er turens sidste mål. Her udstiller Anne Fløche, der vil være til stede og vise rundt og fortælle om sin keramik. Hun er uddannet på Det Jyske Kunstakademi med afgang i 1978.</p>

Turprisen er en circapris på basis af 15 deltagere og busbehov fra Odense via Tommerup til Kolding (ikke retur). Hvis der er flere deltagere, vil prisen blive justeret under turen.

Ved tilmeldingen bedes man oplyse:

- om man transporterer sig selv med tog
- om man er interesseret i transport i privatbil, hvis muligt. Sekretæren vil da meddele navn og telefonnr. for det medlem, der har ledig plads, hvorefter man selv træffer de fornødne aftaler.
- om man er selvkørende på dagen
- om man har ledige pladser og hvor mange – primært fra hovedstadsområdet.

Tilmeldte deltagere vil senere modtage en mere udførlig plan for turen.

Bestyrelse:

Hans-Henrik Dyhr, formand
Erik Linnet, næstformand
Anne Rosengaard Jørgensen,
sekretær
Inger Tribler, kasserer
Gunnar Jakobsen
Brian Erhardtzen, suppleant
Gurli Elbækgaard Kristensen,
suppleant

Formand:

Hans-Henrik Dyhr
Billensteinsvej 33
7120 Vejle Øst
Tlf 75 81 40 80

Sekretær:

Anne Rosengaard Jørgensen
Ved Stampedammen 31
2970 Hørsholm
Tlf.: 45 86 86 09
E-mail: anne.knud@post.tele.dk

Kasserer:

Inger Tribler
Frederik d. VII's vej 14
3450 Allerød
Tlf.: 48 28 04 16
E-mail: tribler@kunst.dk
Giro: 9 46 17 87

"keramiske noter" udgives af
"Keramikvens Venner" og
udkommer to gange årligt,
henholdsvis primo marts og
primo august.

ISSN 1603-0664

Redaktør af "keramiske noter
21/2005" er Gunnar Jakobsen med
tak til Barbro Haar og Hans-Henrik
Dyhr for gode kommentarer.
Redaktionen afsluttet 28/02/2005.